

Kuosmanen Marjaana & Puoskari Riikka

LÄHIOHJAAJIEN NÄKEMYKSIÄ SAIRAAN- JA TERVEYDENHOITAJAOPIS-
KELIJOIDEN OHJATUN HARJOITTELUN ARVIOINNIN ANTAMISESTA JA
SEN KEHITTÄMISESTÄ

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Hoitotyön koulutusohjelma
Syksy 2006

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma
Tekijä(t) Kuosmanen Marjaana & Puoskari Riikka	
Työn nimi Lähiohjaajien näkemyksiä sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta ja sen kehittamisestä	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Terveydenhoitotyö	Ohjaaja(t) Sirkka-Liisa Niskanen & Katri Takala Toimeksiantaja Kajaanin ammattikorkeakoulu, Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projekti
Aika Syksy 2006	Sivumäärä ja liitteet 53+11
<p>Ohjatussa harjoittelussa lähiohjaaja arvioi ja ohjaa opiskelijaa taitojen parempaan hallintaan. Arvioinnissa hän keskittyy opiskelijan edellytyksiin ja toimintaresursseihin kiinnittämällä huomiota opiskelijan asettamiin tavoitteisiin, toimintaan ja sitä ohjaaviin prosesseihin sekä toiminnan tuloksiin.</p> <p>Opinnäytetyömme on osa Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projektia. Sen tavoitteena on laatia laatu-käsikirja ohjatulle harjoittelulle ja sen ohjaukselle. Opinnäytetyömme tavoitteena on saada tietoa lähiohjaajien näkemyksiä ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta ja sen kehittamisestä. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa tietoa Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun projektille sekä kehittää arviointia antoisammaksi.</p> <p>Tutkimustehtäväksi muodostuivat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Millaisia ovat lähiohjaajien näkemykset ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoille? 2. Miten sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden ohjatun harjoittelun arviointia voi kehittää lähiohjaajien mielestä? <p>Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2006. Haastattelimme kuutta viimeisimmän vuoden aikana lähiohjaajana toiminnutta hoitajaa. Tulosten analysoinnissa käytimme induktiivista sisällönanalyysia.</p> <p>Lähiohjaajat kokivat opiskelijan harjoittelun ohjauksen ja arvioinnin vaikeana sekä raskaana asiana. Arvioinnin antamiseen vaikuttavat opintojen vaihe, teoreettinen osaaminen, opiskelijan persoonallisuus, tavoitteet sekä yhteiset työvuorot. Lähiohjaajat kokivat, että motivoituneen opiskelijan arviointi on helppoa. Kirjallinen, kielteinen ja numeraalinen arviointi koettiin vaikeampana kuin suullinen, myönteinen ja hyväksyty/hylätty arviointi.</p> <p>Lähiohjaajat kaipasivat koulutusta arviointikriteereistä sekä enemmän informaatiota harjoitteluun tulevista opiskelijoista. He toivoivat arviointikriteereitä käytännön läheisimmiksi, opettajia enemmän mukaan käytäntöön, yhteisiä palaverieja opettajien kanssa sekä mahdollisuutta osallistua oppitunneille.</p> <p>Tuloksista nousi esille, että lähiohjaajat haluavat opettajien näkökulmaa opiskelijoiden arvioinnin antamisesta. Tästä aiheesta on tehty vähän aikaisempia tutkimuksia, joten tämä on hyvä jatkotutkimusaihe.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	ohjattu harjoittelu, lähiohjaaja, arviointi, kehittäminen, opiskelija
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Health and Sports	Degree Programme Nursing Care
Author(s) Marjaana Kuosmanen & Riikka Puoskari	
Title Supervised Practical Training of Nursing and Public Health Nursing Students –mentors' opinions on evaluation and its development	
Optional Professional Studies Public Health Nursing	Instructor(s) Sirikka-Liisa Niskanen & Katri Takala
	Commissioned by Kajaani University of Applied Sciences The Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun project
Date Autumn 2006	Total Number of Pages and Appendices 53+11
<p>In supervised practical training the mentor evaluates the student and guides him towards better professional skills. The evaluation is focused on the operational resources and skills of the student, considering the objectives he has set, his actions and the processes driving them, and the results of his actions.</p> <p>This thesis is part of the project Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun (Co-Operation Model for Supervised Practical Training). The goal of the project is to prepare a quality manual for supervised practical training and its supervision.</p> <p>The objective of this thesis was to collect information about the views of the mentors on evaluation on supervised practical training and how it can be improved. The aim of this thesis was to produce information for the Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun project and make the evaluation process more fruitful.</p> <p>The research material was collected during spring 2006. Six people that had acted as mentors within one year were interviewed. The results were analyzed using inductive content analysis.</p> <p>The mentors considered supervising and evaluation of the practical training of the student as a hard and difficult task. Factors affecting the evaluation are the stage of the studies, theoretical knowledge, personality of the student, objectives and time spent working on the same shift. The mentors considered the evaluation of a motivated student easy. Giving written, negative or numeral evaluation was considered harder than giving oral or positive evaluation or grading the student's performance as approved/disapproved.</p> <p>The mentors wanted training on the evaluation criteria and more information about the students coming to practical training. They wished that the evaluation criteria would be more down-to-earth, the teachers would be more involved in the practical training, meetings with the teachers and a possibility to participate in the lessons.</p> <p>The results reveal that the mentors want to hear teachers' point of view on the evaluation of the students more than before. This subject has been studied very little, so this makes a good subject for further studies.</p>	
Language of Thesis	finnish
Keywords	supervised practical training, mentor, evaluation, development, student
Deposited at	☒ Kaktus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SOSIAALI- JA TERVEYSALAN ASiantuntijuus	4
2.1 Asiantuntijuuteen kasvu	4
2.2 Ammattikorkeakouluopinnot	5
3 OHJATTU HARJOITTELU SAIRAAN- JA TERVEYDENHOITAJA KOULUTUKSESSA	7
3.1 Ohjattu harjoittelu	7
3.2 Ohjaus käsitteenä	9
3.2.1 Opiskelijan rooli ohjauksessa	11
3.2.2 Ohjaavan opettajan rooli ohjauksessa	12
3.2.3 Lähiohjaajan rooli ohjauksessa	13
3.3 Arviointi käsitteenä	14
3.3.1 Opiskelijan rooli arvioinnissa	16
3.3.2 Ohjaavan opettajan rooli arvioinnissa	17
3.3.3 Lähiohjaajan rooli arvioinnissa	18
3.4 Yhteenveto käsitteistä	19
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄT	20
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
5.1 Tutkimuksen lähtökohdat	21
5.2 Aineistonkeruu ja mittarin valinta	22
5.3 Haastatteluiden toteutus	22
5.4 Tutkimusaineiston käsittely ja sisällönanalyysi	23
6 TULOKSET	25
6.1 Opinnot vaikuttavat arvioinnin antamiseen	25
6.1.1 Opintojen vaihe vaikuttaa arviointiin	25
6.1.2 Teoriatieto tukee oppimista	26
6.2 Opiskelija vaikuttaa arvioinnin antamiseen	26
6.2.1 Opiskelijan persoona vaikuttaa arviointiin	26
6.2.2 Opiskelijalla vastuu omasta oppimisestaan	27

6.2.3	Motivoitunutta opiskelijaa helppo arvioida	28
6.2.4	Opiskelijoiden arvot muuttuneet	28
6.3	Tavoitteet vaikuttavat arvioinnin antamiseen	28
6.3.1	Tavoitteiden asettaminen ohjatussa harjoittelussa	29
6.3.2	Tavoitteiden merkitys arvioinnin antamiseen	29
6.4	Yhteisten työvuorojen merkitys arvioinnin antamiseen	30
6.4.1	Yhteisten työvuorojen pohjalta syntyvä tuntemus ja luottamus	30
6.4.2	Yhteisten työvuorojen avulla näkee opiskelijan kehityksen	31
6.5	Arvioinnin antamiseen vaikuttavat tekijät	31
6.5.1	Arvioinnin helppous ja vaikeus	32
6.5.2	Kehittävä ja tasavertainen arviointi	33
6.5.3	Lähiohjaajat väsyneet ohjaamiseen ja arvioinnin antamiseen	34
6.6	Arvioinnin kehittämisalueet	35
6.6.1	Koulutusta arviointikriteereistä	35
6.6.2	Informaatiota enemmän ennen harjoittelujaksoa	35
6.6.3	Koulun ja käytännön yhteistyö	36
7	TULOSTEN TARKASTELUA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
7.1	Arvioinnin antamisen näkemyksiä	37
7.2	Arvioinnin kehittäminen	41
8	POHDINTA	43
8.1	Tulosten pohdinta	43
8.2	Tutkimuksen eettisyys	44
8.3	Tutkimuksen luotettavuus	46
8.4	Tutkimusprosessin pohdinta ja jatkotutkimusaiheet	48
	LÄHTEET	50
	LIITTEET (5)	

1 JOHDANTO

Suomessa ja muualla maailmassa koulutuksen ja työelämän yhteistyö ja niiden väliset suhteet ovat tulleet merkittäväksi kehittämisen kohteeksi. Esimerkiksi nopeat työelämän muutokset, väestön ikärakenteen muutokset ja tekniikan kehittyminen ovat vaikuttaneet tähän kehittämistarpeeseen. Tietoon perustuva osaaminen on merkittävää, mutta toisaalta myös oppilaitoksissa tarjottavan opetuksen ohella käytännön työympäristöissä hankitut taidot ovat välittömästi sovellettavissa työelämään sekä ne edistävät opiskelijoiden työllistymistä. (Harjoittelun kehittämishanke 2006, 5.)

Oppiminen, ohjaaminen ja opettaminen liittyvät läheisesti toisiinsa. Tämän vuoksi opiskelijan, opettajan ja ohjaajan välinen yhteistyö on otettava erityisesti huomioon. Ohjauksessa on tiedostettava ammatilliseen kasvuun vaikuttavat tekijät, yhteiskunnan ja terveydenhuollon tarpeet, ammattipätevyysvaatimukset sekä huomioitava koulutukselle asetetut tavoitteet ja oltava valmis muutoksiin sekä uudenlaiseen sitoutumiseen. Oppimiseen ja ohjaukseen kuuluu oleellisena osana myös eettinen ja moraalinen vastuu. Kun ohjatun harjoittelun ohjaus on suunniteltu hyvin etukäteen, se antaa opettajalle ja ohjaajalle mahdollisuuden edistää ja tukea opiskelijan oppimisprosessia sekä hänen kasvuaan asiantuntijuuteen. Opiskelijaa autetaan saavuttamaan laatimansa tavoitteet löytämällä keinoja käsitellä kognitiivisia, emotionaalisia, sosiaalisia sekä muita oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun liittyviä pulmia. Ohjauksen avulla voidaan myös auttaa opiskelijaa ratkaisemaan kulloinkin ajankohtaisia kehitystehtäviään, joiden tavoitteena on opiskelijan kasvaminen ihmisenä, otteen jäməköityminen ja myönteinen suhtautuminen tulevaisuuteen. (Kankainen & Rokkanen 1995, 147, 151.)

Lähiohjaajalla ja ohjaavalla opettajalla saattaa olla erilainen käsitys siitä, mitä ja miten opiskelijan tulisi oppia. Tämän vuoksi opiskelija saattaa kadottaa oman näkemyksensä oppimiseensa sekä joutua ymmälleen häneen kohdistetuista erilaisista odotuksista. Ammattiin kasvulle onkin merkittävää, että opiskelija muodostaa jo opintojensa alkuvaiheessa realistisen kokonaiskuvan käytännön hoitotyöstä. Parhaiten tässä pystyvät auttamaan hoitotyön asiantuntijutta edustavat lähiohjaajat sekä ohjauksesta vastaavat opettajat. (Kankainen & Rokkanen 1995, 148–149.) Harjoittelujakson aikana opiskelijat kokevat merkittäväksi lähiohjaajan luottamuksen sekä vastuun ja vapauden toteuttaa itseään hoitotyössä (Heinonen 2003, 29).

Ohjattu harjoittelu on merkittävä ammattikorkeakoulun ja työelämän kohtaamispaikka, jonka avulla on mahdollista rakentaa myös tutkimus- ja kehittämistyötä ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä. Harjoittelut voidaan tehdä pääsääntöisesti koulutusalaan liittyvissä eri työympäristöissä. Näitä ovat kodit, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköt, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito. Lisäksi työympäristöinä voivat olla esimerkiksi kotimaiset ja ulkomaiset yritykset, julkisyhteisöt tai muut soveltuvat organisaatiot, kuten erilaiset yhdistykset ja järjestöt. (Harjoittelun kehittämishanke 2006, 8.)

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada tietoa lähiohjaajien näkemyksistä ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta ja sen kehittämisestä. Opinnäytetyömme on osa Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun – projektia. Tarkoituksenamme on tuottaa tietoa projektille sekä kehittää arviointia antoisammaksi. Projekti nivoutuu Terveyttä ja hyvinvointia näyttöön perustuvalla hoitotyöllä Kainuussa tavoite- ja toimintaohjelmaan 2005–2008 (Niskanen 2005a, 1). Niskasen (2005b, 4-5) mukaan projektin yhtenä tarkoituksena on järjestää lähiohjaajille koulutusta harjoittelun arviointiin liittyen. Projektin kohderyhmänä ovat Kainuun maakunta-kuntayhtymän sosiaali- ja terveysalan perhepalveluiden yhteiset palvelut sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opettajat ja opiskelijat. Tavoitteena on laatia laatu-käsikirja ohjatulle harjoittelulle ja sen ohjaukselle. Siihen kuuluvat oppimiskentän laatuvaatimukset, opiskelijoiden oppimisprosessikuvaukset, opettajien ja ohjaajien ohjausprosessin kuvaukset, osastotunnit, asiantuntijuuden syventäminen ja opetussuunnitelmayhteistyö. Projektilla kehitetään käytännön ohjauksen tutkimustoimintaa sekä opetussuunnitelman asiantuntijuuden tavoitteita ja oppimisneuvolaa oppimisympäristönä.

Lukiessaan opinnäytetyötämme lähiohjaajat saavat toisten hoitajien näkökulmia arvioinnin antamisesta. He voivat saada uusia ajatuksia siitä, miten arvioida sairaan- ja terveydenhoitaja-opiskelijan harjoittelua monipuolisesti. Kun opinnäytetyömme myötä ohjatun harjoittelun arviointia kehitetään, opiskelijat saavat asiantuntijuuteen kasvattavaa arviointia. Opiskelijat saavat myös valmiuksia valmistuttuaan ammattiin toimia lähiohjaajana muille opiskelijoille, ja opinnäytetyön pohjalta he saavat pitempään lähiohjaajina toimineiden kokemuksia ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta. Rajasimme aiheen lähiohjaajien näkökulmaan, koska se antaa meille opinnäytetyön tekijöille valmiuksia toimia ammattiin valmistumisen jälkeen hoitoalan opiskelijoiden ohjaajina. Koemme ohjatun harjoittelun merkittäväksi osaksi opiskelijoiden käytännön taitojen kehittymisessä, jonka tärkeä osa on rakentava arvioinnin antami-

nen. Kajaanin ammattikorkeakoulu hyödyntää opinnäytetyötämme siinä, että opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arviointi tulee tasavertaisemmaksi.

2 SOSIAALI- JA TERVEYSALAN ASiantuntijuus

Tässä kappaleessa kerromme yleistä asiantuntijuudesta sekä ammattikorkeakouluopinnoista. Asiantuntijuutta käymme läpi aiheesta tehtyjen tutkimusten avulla ja Dreyfusin mallin pohjalta. Ammattikorkeakoulutuksesta kerromme Opetusministeriön julkaisun ja koulutukseen liittyvien lakien avulla.

2.1 Asiantuntijuuteen kasvu

Benner (1993, 28, 33–34) on soveltanut teoksessaan asiantuntijaksi kasvussa Dreyfusin mallia, jonka mukaan hoitotyön asiantuntijuus kehittyy viidessä vaiheessa: noviisi, edistynyt aloittelija, pätevä, taitava ja asiantuntija. Noviisille eli aloittelijalle ei ole vielä tullut kokemusta erilaisista hoitotyön tilanteista, joista hänen odotetaan suoriutuvan. Noviisin toiminta perustuu sääntöihin, jotka ovat rajoittuneita ja joustamattomia. Tämä estää tehokkaan toiminnan, koska sääntöjen avulla hän ei voi tietää, mitkä tehtävät ovat kussakin tilanteessa kaikkein tärkeimpiä. Edistynyt aloittelija on saanut riittävästi käytännön kokemusta, jotta hän pystyy itse tai ohjaajan opastuksella tunnistamaan tilanteiden merkitykselliset toistuvat osatekijät.

Kun hoitotyöntekijä alkaa pohtia omaa toimintaansa pitkäaikaisten tavoitteiden ja suunnitelmien pohjalta, voidaan häntä sanoa päteväksi. Taitavaa hoitotyöntekijää eivät enää ohjaa tilanteiden eri osatekijät, vaan hän tarkastelee tilannetta kokonaisvaltaisesti. Hän ajattelee potilaan/asiakkaan hoitoa kokonaisuutena, koska hän osaa tarkastella sen merkitystä pitkäaikaisten tavoitteiden pohjalta. Hänellä on kokemusta tunnistaa millaisia tapahtumia kussakin tilanteessa voi odottaa ja miten suunnitelmia on muutettava, jos tilanne ei olekaan tavanomainen. Päätöksenteko on tällöin helppoa, kun hoitaja tunnistaa mitkä osatekijät ovat hoidon kannalta tärkeitä. Asiantuntevalla hoitotyön työntekijällä on paljon käytännön kokemusta, jolloin hän keskittyy työssään ainoastaan merkityksellisten ongelma-alueiden hoitamiseen. (Benner 1993, 37–39, 41; Heinonen 2003, 27.)

Munnukka ja Kiikkala (1994, 12) ovat tutkineet sairaanhoitajaopiskelijoiden näkemyksiä asiantuntijuudesta. Hoitotyön asiantuntijuuden pohjana toimii hoitotiede, hoitotieteellisen tiedon käyttö ja kehittäminen sekä tutkimusten johdosta muuttuva ja uudistuva työ. Asiantuntijuuteen liittyy kyky olla yhteistyössä apua tarvitsevien ihmisten kanssa. Sen osa-alueita ovat

myös hoitotilanteiden tilanneherkkyys sekä tieteellisen tiedon ja käytännön työn intuitiivisuuden yhdistäminen. Se sisältää persoonallisen vastuullisuuden, itsenäisyyden sekä eri alojen asiantuntijoiden yhteistyössä toimimisen. Asiantunteva hoitaja kykenee auttamaan asiakasta/potilasta siinä, että hän saavuttaa omat päämääränsä hoitajan avustamana.

2.2 Ammattikorkeakouluopinnot

Ammattikorkeakoululain (351/2003, § 4) mukaan ”ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä”. Koulutusta ohjavia periaatteita ovat ihmislähtöisyys, yhdenvertaisuus, osallisuus, rohkeus, kumppanuus, tutkiva ja kehittävä työote, joustavuus, tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Koulutuksen ja asiantuntijuuden lähtökohtana ovat myös motivoituneisuus itsensä kehittämiseen, jatkuvaan kouluttautumiseen sekä ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen. (Opetusministeriö 2006, 15.)

Koulutuksen laajuus sairaanhoitajilla on 210 opintopistettä ja terveydenhoitajilla 240 opintopistettä. Ammattikorkeakouluopinnot jaetaan perus- ja ammattiopintoihin, vapaasti valittaviin opintoihin, käytännön osaamista edistävään ohjattuun harjoitteluun sekä opinnäytetyöhön. Perusopintojen tarkoituksena on antaa opiskelijalle yleiskuva eri tehtäväalueiden asemasta ja merkityksestä yhteiskunnassa, työelämässä ja kansainvälisesti. Opiskelija perehdyttään tehtäväalueiden yleisiin teoreettisiin perusteisiin ja viestintään. Ammattiopintojen tarkoituksena on perehdyttää opiskelija ammatillisen tehtäväalueen keskeisiin ongelmakokonaisuuksiin ja sovellutuksiin sekä niiden tieteellisiin ja taiteellisiin perusteisiin siten, että opiskelija kykenee itsenäisesti työskentelemään erikoisalueen asiantuntijatehtävissä, kehitystyössä ja yrittäjänä. (Opetusministeriö 2006, 14, 17.)

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992, § 4a) velvoittaa hoitajaa toteuttamaan terveyden- ja sairaanhoitoa yhteisymmärryksessä potilaan, hänen omaisensa, läheisensä tai hänen laillisen edustajansa kanssa. Elämän peruskysymykset läheisyys, inhimillisuus ja nopeasti muuttuvat tilanteet sekä ristiriitaisuudet palvelumahdollisuuksien ja käytettävissä olevien voimavarojen välillä asettavat eettiselle osaamiselle, vastuunottamiselle, päätöksentekokyvyille ja henkiselle kestokyvyille sekä omista voimavaroistaan huolehtimiselle erityisvaatimuksia.

Terveysalalla korostuvat erityisesti taidot, joita tarvitaan vastattaessa asiakkaan/potilaan tarpeisiin asiakaslähtöisesti ja yksilön turvallisuuden takaavasti. Potilasturvallisuus sekä saumattomat palvelu- ja hoitoketjut edellyttävät toiminnan laadunhallintaa. (Opetusministeriö 2006, 15–16.)

Lain terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994, § 1, § 15) mukaan ammattitoiminnan päämääränä on terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen sekä sairaiden parantaminen ja kärsimysten lievittäminen. Terveydenhuollon ammattihenkilön on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen on pyrittävä jatkuvasti täydentämään. Ammattitoiminnassaan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee tasapuolisesti ottaa huomioon ammattitoiminnasta potilaalle koituva hyöty ja sen mahdolliset haitat. Lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua varmistamalla, että tässä laissa tarkoitettulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet.

Korkeakoulututkinnon suorittaneilta edellytetään yhteiskunnan koulutukselle asettamien ammatillisten valmiuksien hallintaa ja tietyn ammattitaidon asiantuntemusta. Ammatinharjoittajalta edellytetään myös oman erityisalansa laaja-alaista asiantuntijuutta, joka perustuu sosiaali- ja terveysalan toiminnan yhteisiin lähtökohtiin sekä terveydenhuollossa yleisesti hyväksytyihin arvoihin, toimintaperiaatteisiin ja toimintaan. Merkittävää on, että toiminta perustuu tutkittuun tietoon ja näyttöön sekä harjaantumiseen ammattitoiminnan kehittämiseen tarvittaviin tutkimus-, kehittämis- ja muutososaamiseen. Näyttöön perustuvassa hoitotyössä käytetään hyväksi ammatillista asiantuntemusta, potilaan tarpeisiin ja kokemuksiin perustuvaa tutkittua tietoa sekä hoitosuosituksia. Ammatissa toimiminen edellyttää vahvaa eettistä ja ammatillista päätöksentekotaitoa. Ammattiin valmistuvan on pystyttävä toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla tilanteissa, jotka ovat muuttuvia, ennalta-arvaamattomia ja mahdollisesti ristiriitoja synnyttäviä. Tämä toiminta edellyttää kokonaisuuksien hallintaa, kykyä tehdä päätöksiä ja valmiuksia kriittiseen ajatteluun, luovuutta ja joustavuutta ongelmanratkaisutilanteisiin sekä jatkuvaa uuden oppimista ja entistä syvällisempää suhdetta työhön. Asiakaslähtöisessä ja –keskeisessä työssä tarvitaan erityisesti kommunikaatio- ja kuuntelemisen taitoa sekä erilaisuuden huomioimista ja kunnioittamista. (Heinonen 2003, 24; Kankainen & Rokkanen 1995, 149; Opetusministeriö 2006, 15, 63.)

3 OHJATTU HARJOITTELU SAIRAAN- JA TERVEYDENHOITAJA KOULUTUKSESSA

Tässä kappaleessa kerromme tutkimuksemme keskeiset käsitteet, joita ovat ohjattu harjoittelu, ohjaus ja arviointi. Käymme nämä läpi opettajan, lähiohjaajan ja opiskelijan näkökulmista.

3.1 Ohjattu harjoittelu

Valtioneuvoston asetuksen ammattikorkeakouluista (325/2003, § 6) mukaan "harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä." Opetusministeriön (2006, 70, 91) mukaan sosiaali- ja terveysalan koulutukseen kuuluu olennaisena osana terveydenhuollon eri toimintayksiköissä tapahtuva ohjattu harjoittelu, joka sisältyy opetussuunnitelmaan. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun osuus sairaanhoitajakoulutuksessa on 90 opintopistettä, joista 60 opintopistettä suoritetaan käytännön hoitotyön toimintayksiköissä, 15 opintopistettä koulussa suoritettavana laboraatio-opiskeluna sekä 15 opintopistettä opinnäytetyönä. Terveystieteiden koulutuksessa harjoittelun osuus on 100 opintopistettä, jotka suoritetaan samoin kuin sairaanhoitajakoulutuksessa. Poikkeuksena on se, että vähintään 25 opintopistettä toteutetaan ammattiopinnoissa terveydenhoitotyön toimintaympäristöissä.

Kirjallisuudessa ohjatusta harjoittelusta käytetään nimityksiä käytännön opiskelu, käytäntö, kliininen opiskelu ja kliininen harjoittelu (Oinonen 2000, 11). Ohjatun harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija ohjatusti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä (Opetusministeriö 2006, 14). Harjoittelujaksojen tulisi jatkuvasti syventää aiemmin opitulle rakentuvaa kokonaisuutta, jossa opiskelijaa ohjataan ja tuetaan hänen koko oppimisprosessinsa etenemisessä (Paulin 1991, Kaurosen 1994, 8 mukaan). Koulutuksen aikana tulee saavuttaa riittävä asiantuntijuus potilasturvallisuuden takaamiseksi (Opetusministeriö 2006, 14).

Jauhiainen (1998, 8) on Leino-Kilpeä (1993) mukaillen todennut teoksessaan, että ohjattu harjoittelu koetaan monesti vaativana ja raskaampana kuin teoreettinen opiskelu koululla. Tähän vaikuttavat muun muassa vieras hoitoyhteisö ja –ympäristö, potilaisiin ja heidän hoi-

toonsa tutustuminen ja ennen kaikkea vaatimus oppia uusia ja vieraita asioita. Harjoittelun kehittämishankkeen (2006, 8) mukaan harjoittelun tavoitteena on syventää opiskelijan taitoja, valmentaa alan työtehtäviin sekä tukea ja täydentää koulutusohjelman mukaista teoreettista opiskelua. Harjoittelun kautta opiskelijalla on mahdollisuus osallistua alan kehittämistarpeiden tunnistamiseen ja analysoimiseen. Harjoittelujaksojen on oltava monipuolisia ja niiden on tuettava opiskelijan ammatillista kasvua. Niiden on oltava myös riittävän pitkiä ottaen huomioon opiskelijan harjoittelulle asettamat tavoitteet (Heinonen 2003, 27). Ohjatun harjoittelun onnistumiseen vaikuttavat opiskelijan yksilöllinen elämäntilanne, aikaisemmat harjoittelukokemukset sekä opiskelijan harjoittelulle asettamat tavoitteet (Leino-Kilpi 1993, Jauhiainen 1998, 8 mukaan).

Munnukan (1995, 157, 159) mukaan keskeinen vaatimus hoitotyön asiantuntijalle on avoin ja luottamuksellinen yhteistyösuhde potilaan kanssa. Tämän avulla opiskelija pääsee oppimaan erilaisia hoitotyöhön liittyviä kädentaitoja, koska hoidettavat potilaat tarvitsevat monenlaista apua. Ohjatun harjoittelun aikana opiskelija voi saavuttaa tasavertaisen yhteistyösuhteen potilaan kanssa yhteistyössä, keskustelemalla ja kantamalla vastuuta sekä eläytymällä potilaan ja hänen omaistensa maailmaan. Hänen on kyettävä huomioimaan potilaan/asiakkaan tarpeet, odotukset ja ajatukset sekä toiminta tulee suunnata nämä lähtökohdat huomioon ottaen hoitotyön periaatteiden mukaisesti (Sarvimäki & Stenbock-Hult 1996, Heinosen 2003, 22 mukaan).

Ohjatun harjoittelun pohjana toimivat koulutuksessa opitut teoreettiset tiedot sekä laboraatio-tunneilla opitut taidot, joita sovelletaan käytännössä potilaan hoitamiseen. Jotta opiskelijoiden taidot karttuvat ja kokemus lisääntyy, tarvitsevat he todellisissa hoitotilanteissa toimimista. Opintojen edetessä loppua kohden ja ohjattujen harjoittelujen tuoman käytännön kokemuksen myötä he oppivat muodostamaan hoitotyön osa-alueista kokonaisuuksia ja voivat näiden avulla määritellä hoitoa ohjaavia suuntaviivoja ja periaatteita. Tämän vuoksi toiminta ei ole enää pelkkien sääntöjen ohjaamaa. Ohjatussa harjoittelussa opiskelua ohjaavat toimintayksikön päivittäiset tehtävät, jolloin oppiminen on toimenpidekeskeistä. Työvuorossa opiskelija toteuttaa ohjatusti sairaanhoitajan tehtäviä, joista harjoittelun edetessä hänen edellytetään suoriutuvan myös itsenäisesti. (Benner 1993, 20, 24–25; Jauhiainen 1998, 9.)

Oinosen (2000, 64, 69) tutkimuksen mukaan ohjatulla harjoittelulla oli opiskelijoiden oppimisen kannalta yksi päätarkoitus: koulussa käytyä teoretietoa voitiin kokeilla käytännön hoitotilanteissa, joihin lähiohjaaja toi turvallisuudentunteen. Opiskelijat pitivät sekä teoreettisen

tiedon oppimista että ohjattua harjoittelua yhtä tärkeänä. Ohjatun harjoittelun aikana opiskelijat oppivat tuntemaan itsestään ja omasta osaamisestaan uusia puolia sekä varmuus oikeasta koulutusvalinnasta vahvistui. Opintojen loppuvaiheessa olevat opiskelijat kokivat, että ohjattu harjoittelu antoi heille uusia kokemuksia ja lisäsi ymmärrystä hoitotyöstä sekä sen tehtävistä.

3.2 Ohjaus käsitteenä

Ohjauksella tarkoitetaan koko toimintayksikön henkilökunnan sekä opettajien opiskelijalle antamaa ohjausta. Ojasen (2000, 25–28, 49–51) mukaan ohjauksen tavoitteena on opiskelijan, koulun sekä toimintayksikön kannalta parantaa ongelmien hallintakykyä sekä työn myönteistä kehitystä. Sen keskeinen tavoite on tutkivan työotteen oppiminen, mikä tarkoittaa kykyä oppia omista ajattelu- ja toimintatavoista. Tämä mahdollistaa ammatillisen kehittymisen sekä muuttumisen. Ohjauksen keskeisenä tavoitteena on myös auttaa opiskelijaa tunnistamaan itsensä, ajatuksensa ja tunteensa, joita käydään läpi eri hoitotilanteiden avulla. Tärkein opiskelijassa tapahtuva muutos on pyrkimys syvemmän ymmärryksen tason löytymiseen sekä ajattelun kriittisyyden lisääntymiseen. Opiskelijan aktiiviseen oppimiseen kuuluu omaaloitteinen tiedon hankkimiskyky, joka ohjaa omaa oppimista. Aktiivinen oppiminen sisältää uuden tiedon etsimistä, entisen ja uuden tiedon vertailua, niiden arviointia sekä oman ajattelun tiedostamista.

Opiskelijalle tulee rakentaa mahdollisimman hyvä oppimisympäristö. Lähiohjaaja voi vaikuttaa tähän auttamalla opiskelijaa saamaan käsityksen omasta oppimisestaan, tukemalla häntä löytämään itsensä ja oman tyylinsä työskennellä sekä luomalla onnistuneet oppimisen mahdollisuudet. Lähiohjaaja voi vaikuttaa ajatuksillaan, toiminnallaan ja käsityksillään ohjaussuhteeseen. Hänen tärkeitä persoonallisuuden piirteitään ovat empatia, herkkyyks ja vakavuus viestien vastaanottamisessa eli kyky havaita ja kuulla. Hänen tulee olla myös motivoitunut, aktiivinen ja yhteistoiminnallinen. Kommunikoinnissa lähiohjaajan välittömyys, vastaanottavaisuus sekä lämmin ja myönteinen suhtautumistapa on tärkeää. Hänellä on myös hyvä olla kontrollointikyky, mikä ilmenee opiskelijan ohjatun harjoittelun aikana rajojen asettamisena. (Ojanen 2000, 30, 137–138, 141–142.)

Hyvän ohjauksen perustana on lähiohjaajan ja opiskelijan välinen dialogi eli keskustelu. Siinä on olennaista kahden ihmisen välinen suhde ja yhdessä koettu hoitotilanne. Lähiohjaajan tu-

lee antaa opiskelijalle mahdollisuus ilmaista itseään ja ottaa opiskelija työparikseen. Lähiohjaajan asiantuntemusta ohjauksesta lisää se, että hänellä on taito nähdä ohjaustilanteet eri näkökulmista. Avoimen dialogin avulla lähiohjaaja ja opiskelija voivat saavuttaa rakentavan ja luovan toiminnan, jossa kokemus todellisuuteen säilyy. Siinä myötäillään opiskelijan yksilöllisyyttä ja vastaanottokykyä, mikä mahdollistaa ihmiseksi kasvamisen. Ohjaussuhteessa on pyrkimyksenä ymmärtää, mitä toinen osapuoli erilaisin keinoin yrittää kertoa. Kun lähiohjaaja hyväksyy opiskelijan ehdoitta, opiskelija alkaa hyväksyä itsensä paremmin, oppii omasta kokemisestaan ja on aidossa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Ojanen 2000, 66–68.)

Ohjauksessa reflektio eli opitun asian pohdiskelu nähdään prosessina, jossa on kolme eri vaihetta. Näitä ovat palaaminen aikaisempaan oppimiskokemukseen ja sen tapahtumiin itse-kriittisesti, aikaisemman oppimiskokemuksen pohtiminen ja sen herättäminen tuntemusten tunnistaminen sekä oppimiskokemuksen uudelleen arviointi. Ohjauksessa reflektoinnin keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija luottaa omaan asiantuntemukseensa ja kokemuksiinsa. Se on ohjaustilanteessa tapahtuvaa tietoista ajattelua, joka johtaa opitun tilanteen uudelleenymmärrykseen. Se on myös omien uskomusten ja niiden perusteiden pohtimista, jolloin voidaan käyttää teoriaa apuna omien tavoitteiden ja toiminnan välillä. Se on erityisesti itsetietoisuutta lisäävää ja se mahdollistaa ajattelun ja käyttäytymisen muuttamisen. Reflektoinnin avulla opiskelija voi ottaa etäisyyttä ja lähestyä hankalaa oppimistilannetta uudelta näkökulmasta. Ohjauksessa reflektoinnin merkitys on siinä, että opiskelija voi työstää aikaisemmin kokemaansa, joka voi tuottaa uutta tietoa ja olla myöhemmän oppimistilanteen perustana. Ohjauksessa opiskelijalle tulisi antaa tilaa tutkia ja pohtia oppimistilanteita pelkän kokemisen lisäksi. Ammatillinen kehitys vaatii teorian ja käytännön jatkuvaa reflektointia. (Ojanen 2000, 76–77, 78–80, 82.)

Ohjaaminen voi olla tavoitteeltaan korjaavaa, jolloin yritetään ratkaista mahdollisia opiskelijan oppimisessa havaittuja ongelmia. Ohjaaminen on toisaalta myös oppimisongelmien ehkäisyä sekä ohjattavan myönteistä kasvua tukevaa. Se on myös kasvatuksellista ja opetuksellista, jolloin tavoitteena on tukea opiskelijan kehittymistä itsenäiseksi, aktiiviseksi ja persoonallisuudeltaan ehjäksi yksilöksi. Tällöin opiskelija saa valmiudet itsensä, toimintayksikkönsä ja työnsä kehittämiseen. Ohjaamisen ja opetuksen on oltava johdonmukaista ja opiskelijakeskeistä, jotta koulutuksesta valmistuisi asiakaskeskeisesti työskenteleviä hoitotyön asiantuntijoita. Kun opiskelija saa valmiudet suunnitella ja kontrolloida omaa oppimistaan ohjaajien ja opettajien tukena, hän voi valmistuttuaan auttaa paremmin asiakkaita ohjaamaan ja kont-

rolloimaan omaa hoitoaan. (Kankainen & Rokkanen 1995, 153–154; Nummenmaa 1992, 44–51, 57.)

Opiskelijan ohjauksessa toimivat yhteistyössä itse opiskelija sekä nimetyt ohjaajat harjoittelu- paikasta ja ammattikorkeakoulusta. Tavoitteena ohjaukselle on opiskelijan oppiminen ja ammatillisen asiantuntijuuden kasvaminen. Harjoittelun ohjaus on tavoitteellista ja tietoista toimintaa. Sen lähtökohtana on opiskelijan lähtötaso, sekä hänen itsensä laatimat ja opetus- suunnitelman tavoitteet. Harjoitteluprosessin aikana ohjausta tapahtuu koko ajan. Jotta har- joittelun ohjaus toteutuu laadukkaasti ja johdonmukaisesti, vaatii se ammattikorkeakoulun ja työelämän kiinteää yhteistyötä. On myös tärkeää, että koululla ja työelämällä on yhteiset nä- kemykset ohjauksen tavoitteista ja toimintatavoista. Opettaja, opiskelija ja lähiohjaaja tapaa- vat keskenään harjoittelun jakson eri vaiheissa. Ensimmäisen kerran tapaaminen pyritään järjestämään harjoittelun alkuun, missä käydään läpi opiskelijan harjoittelulle asettamia ta- voitteita. Puolesta välissä harjoittelujaksoa on väliarviointi, jossa tarkistetaan tavoitteita sekä keskustellaan mahdollisista opiskeluun liittyvistä ongelmista. Loppuarvioinnissa lähiohjaaja ja opettaja antavat palautetta harjoittelujaksosta opiskelijalle. Arviointi kohdistuu opiskelijan taitoihin selviytyä annetuista tehtävistä, oma-aloitteisuuteen, ahkeruuteen ja hoitoyhteisöön sopeutumiseen. (Harjoittelun kehittämishanke 2006, 11; Jauhiainen 1998, 9-10.)

3.2.1 Opiskelijan rooli ohjauksessa

Ohjatussa harjoittelussa tärkeä ominaisuus on opiskelijan itseohjautuvuus, jonka lähtökohta- na on hänen itsetuntemuksensa. Häneltä vaaditaan rohkeutta sekä halua tutustua itseensä tunnistaakseen omat vahvuutensa ja kehitettävät osa-alueensa. Lähiohjaajan ja opettajan oh- jauksen tulee kannustaa opiskelijaa itseohjautuvuuden kehittämiseen ja opintoihin liittyvän epävarmuuden sietämiseen. Opiskelijalla on tarve saada tukea ja arvostusta itselleen sekä tie- doilleen ja taidoilleen. Itseohjautuvaa opiskelijaa kuvaavia piirteitä ovat muun muassa ikä, luonteen piirteet, itsetuntemus, opiskeltavaan alaan liittyvä motivaatio ja opiskelunvalmiudet. Myös rakentava kriittisyys, asioiden kyseenalaistaminen sekä epävarmuuden sietokyky ovat välttämättömiä ominaisuuksia. Häneltä vaadittuja valmiuksia ovat kyky realistisesti tarkastella ja arvioida itseään, omaa oppimistaan ja tavoitteitaan. Lähiohjaajat arvostavat myös itseoh- jautuvassa opiskelijassa omatoimisuutta, halua oppia uusia asioita, konsultointitaitoja sekä ratkaisunetsintäkykyä (Munnukka 1995, 164). Hänen on kyettävä itsenäiseen työskentelyyn ja

tuen aktiiviseen hakemiseen. Opiskelijan on osattava käyttää apunaan niin opettajaa kuin opiskelijaryhmää. (Heinonen 2003, 29; Lyyra 1999, 22–23.)

Opiskelijan ollessa harjoittelussa toimintayksikössä henkilökunnan työskentelyn tulee perustua rakentavaan ja moniammatilliseen työskentelyyn. Näin opiskelija oppii tunnistamaan oman toimintayksikön osuuden moniammatillisessa tiimissä ja arvostamaan tätä voimavaranana. Opiskelija saa myös kokemuksia moniammatillisuuden vaikutuksista potilaan/asiakkaan hoitoon sekä siitä, kuinka jokainen tiimin jäsen toimii oman alansa asiantuntijana. (Heinonen 2003, 22.)

Ennen harjoittelujakson alkamista opiskelija osallistuu harjoittelupaikan hankkimiseen, tutustuu harjoittelupaikkaan, sen toimintaan ja sitä ohjaaviin säädöksiin sekä miettii opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita harjoittelujaksolle. Harjoittelujakson alussa hän perehtyy oppimistehtäviin ja harjoitteluun liittyviin käytännön asioihin. Opiskelija on itse vastuussa omasta oppimisestaan ja toiminnastaan harjoittelupaikassa. Hänellä on myös vastuu annettujen hoitotoimenpiteiden suorittamisesta ohjaajan valvonnassa. Hän suunnittelee työvuoronsa lähiohjaajan työvuoroja mukailen (Jauhiainen 1998, 9). Harjoittelun aikana opiskelijan vastuuntunto työstä ja opiskelusta kasvaa, minkä avulla hän itsenäistyy. Häntä ohjataan käyttämään ja soveltamaan ammattialan peruskäsitteitä, toimintaperiaatteita ja ammattieettisiä perusteita sekä hankkimaan tietoa itsenäisesti, ajattelemaan kriittisesti ja arvioimaan tietoa päätöksenteossa. Hän käy läpi omaa oppimisprosessiaan ja tekee koulun antamat harjoitteluun liittyvät oppimistehtävät. Harjoittelun lopuksi opiskelija arvioi omaa oppimistaan ja harjoitteluun sekä palauttaa oppimistehtävänsä. (Harjoittelun kehittämishanke 2006, 12; Heinonen 2003, 22, 36; Santala 2001, 66.)

3.2.2 Ohjaavan opettajan rooli ohjauksessa

Valtioneuvoston asetuksen ammattikorkeakouluista (352/2003, § 24) mukaan päätoimisen opettajan velvollisuutena on muiden tehtävien ohella opetus- ja ohjaustyö. EY-direktiivissä (89/595/ETY) on säädetty sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelun tapahtuvan terveydenhuollon opettajien vastuulla yhteistyössä terveydenhuollon henkilöstön kanssa. Ohjaavan opettajan keskeisenä tehtävänä on selvittää ja ohjata opiskelijan työtehtävien tarkoituksenmukaisuutta. Näiden tulee tukea mahdollisimman paljon opiskelijan oppimista. Opettaja toimii myös pedagogisena asiantuntijana toimintayksikön henkilökunnalle. Hän arvioi har-

joitteluprosessin aikana koulun ja työelämän yhteistyötä, mahdollisia ammatillisen opetuksen kehittämiskohteita sekä informaatiotarpeita. Hän myös tiedottaa toimintayksikön työntekijöille koulun järjestämistä koulutuksista. (Heinonen 2003, 20.)

Ohjaavalla opettajalla on neljä toiminta-aluetta. Näitä ovat yhteydenpito, opettaminen, kliininen hoitotoiminta sekä tutkimus. Yhteydenpito tarkoittaa, että hän käy tapaamassa opiskelijaa ja lähiohjaajaa säännöllisesti sekä kannustaa heitä arvioimaan toimintaympäristöä oppimisympäristönä. Ohjaava opettaja toimii konsulttina ja tutkijana eli ulkopuolisena asiantuntijana toimintayksikössä. Hänellä on tärkeä rooli myös ohjauksessa, jotta opiskelija saadaan yhdistämään teoria ja käytäntö toisiinsa. Hänen on myös tärkeää rohkaista opiskelijaa kriittiseen ajatteluun, antaa hänelle rakentavaa palautetta ja kannustaa itsearviointiin. Opettajalta odotetaan ammattitaitoa, vastuullisuutta, selkeyttä, rehellisyyttä ja oikeudenmukaisuutta. (Kankainen & Rokkanen 1995, 148; Murhphy 2000, Heinosen 2003, 20 mukaan.)

Opettaja ohjaa opiskelijaa ja on hänen tukenaan ennen harjoittelun alkamista. Ohjaava opettaja osallistuu harjoittelupaikan hankintaan ja hyväksyy opiskelijan harjoittelupaikan. Hänen tehtävänä on ohjata opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa. Hän on myös yhteydessä harjoittelupaikkaan sekä ohjaajaan ja tiedottaa, millainen opiskelijaryhmä toimintayksikköön on tulossa sekä informoi harjoittelun arvioinnin kriteereistä. Harjoittelun aikana ohjaava opettaja on opiskelijan ja toimintayksikön ohjaajan tukena. Hänen tehtävänä on tukea henkilökuntaa luomaan kliinisestä ympäristöstä mahdollisimman tehokas oppimisympäristö. Harjoittelun loputtua ohjaava opettaja hyväksyy tai hylkää harjoittelun ja huolehtii opintopisteiden merkitsemisestä opintorekisteriin. (Camiah 1998, Hupli & Rae-Björk 2004, 26 mukaan; Harjoittelun kehittämishanke 2006, 12.)

3.2.3 Lähiohjaajan rooli ohjauksessa

Lähiohjaaja on toimintayksikön nimeämä opiskelijan ohjauksesta vastuussa oleva hoitaja. Harjoittelun kehittämishankkeen (2006, 12) ja Santalan (2001, 63) mukaan harjoittelupaikassa toimiva lähiohjaaja perehtyy opetussuunnitelmaan sekä opiskelijan opintojen vaiheeseen ja aikaisempaan työkokemukseen ennen opiskelijan tuloa ohjattuun harjoitteluun. Hän perehdyttää opiskelijan harjoittelun toimintayksikköön ja sen toimintaan. Jos opiskelija on hyvin perehdytetty, hänen on helpompi tarttua työtehtäviin sekä sopeutua yhdeksi toimintayksikön työntekijäksi. Lähiohjaaja on opiskelijan kannalta keskeisin henkilö ohjatun harjoittelun aika-

na, sillä hänellä on päävastuu opiskelijan ohjauksesta ja hän tukee opiskelijan oppimista. Hänen tehtäviin kuuluvat läsnäoleminen ja opiskelijan auttaminen luottamalla opiskelijan kykyyn kasvaa ja kehittyä (Oinonen 2000, 66–67). Opiskelijalla voi olla saman harjoittelun aikana useampikin lähiohjaaja. Lähiohjaaja antaa palautetta opiskelijalle ja arvioi hänen suoriutumistaan. Harjoittelun lopussa hän arvioi opiskelijan oppimista kokonaisuutena opiskelijan asettamien tavoitteiden pohjalta. (Harjoittelun kehittämishanke 2006, 12; Santala 2001, 63.)

Lähiohjaaja on opiskelijan esikuva harjoittelun aikana. Hänen toimintansa auttaa opiskelijaa hoitotyön opiskelussa. Samalla hän saa opiskelijalta uusinta tietoa hoitotyöstä, mitä hän voi hyödyntää käytännön työssä. Lähiohjaajan tehtäviin kuuluu myös auttaa opiskelijaa ymmärtämään toimintaansa ja käyttäytymistensä ohjaavat periaatteet. Hän ohjaa opiskelijaa käytännön oppimistilanteiden lisäksi nähdyn ja koetun reflektimisessa. Hyvässä ohjauksessa keskeistä on innokkuus, halukkuus, sitoutuminen ja tavoitteellinen ilmapiiri. Opiskelijan on tehtävä selväksi lähiohjaajalle omat tavoitteensa, toiveensa ja aikaisemmat käytännön hoitotyön kokemukset. Vastavuoroisesti lähiohjaaja ilmaisee, minkälaista sitoutumista hän odottaa opiskelijalta suhteessa itseensä ohjaajana, asiakkaisiin ja hoitoyhteisöön. (Kankainen & Rokkanen 1995, 152; Kejonen & Sonné 1999, 31–32, 34.)

Oinonen (2000, 64–80) on tutkinut opiskelijoiden näkökulmasta lähiohjaajien toimintaa. Opiskelijat arvostavat lähiohjaajassa kannustavuutta, kärsivällisyyttä, rauhallisuutta, joustavuutta ja kiireettömyyttä. He kokivat tärkeäksi, että lähiohjaaja kertoo mielipiteensä, osaa arvioida opiskelijan ohjauksen tarpeen, antaa opiskelijalle hoitotyön tehtäviä sekä pyytää opiskelijaa perustelemaan toimintaansa. Ohjaussuhteen onnistumisen perusteena on lähiohjaajan halu oppia tuntemaan opiskelija. Opiskelijat arvostivat lähiohjaajan toiminnassa sitä, että hän antoi vastuuta heidän kykyjensä mukaan sekä kehittävää palautetta ajallaan.

3.3 Arviointi käsitteenä

Arviointi on inhimillistä toimintaa, joka on yksi osa ihmisenä olemista. Se on tärkeä osa ihmisen oppimisprosessia, ja sillä on tavoitteena saada aikaan muutos. Arvioinnissa on tärkeää kiinnittää huomiota tiedolliseen ja taidolliseen osaamiseen sekä asenteisiin. Sen avulla kartoitetaan opiskelijan edistymistä ja saavutuksia sekä luodaan pohja toimintojen edelleen kehittämiseksi. Koulutusprosessin eri vaiheissa arviointi perustuu systemaattiseen tiedon hankintaan ja sen avulla pyritään kokonaisvaltaiseen arviointiin. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa

sa arviointi määräytyy hoitamisen avulla: tarkoituksena on kouluttaa hyvin ammattityössä selviäviä, sitä muokkaavia ja uudistavia sekä itsenäisiä ja vastuullisia henkilöitä. (Ojanen 2000, 166–167; Jakku-Sihvonen & Heinonen 2001, 22; Leino-Kilpi 1991, 5, 10; Talvitie 2003, 37.)

Arvioinnin tärkein tehtävä on tukea ja edistää oppimista sekä opettamista. Arviointiin liittyy läheisesti tavoite- ja päämäärämäärittely. Se voi olla opetuksen tai organisaation toiminnan laadun arviointia. Toteutuksen apuna voidaan käyttää mielipidekyselyä, laatujärjestelmää, tenttiä, systemaattista vertaamista ja kriteereiden tuntemusta. Se voi olla myös toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Arvioinnilla tarkoitetaan ongelma- tai suoritustilanteessa opiskelijaan tai hänen toimintaansa kohdistuvaa arviointia. Sitä tapahtuu koko oppimisprosessin ajan sekä erityisesti sen lopussa. Arviointia toteutetaan, koska sillä luokitellaan opiskelijaa, ohjataan hänen valintojaan ja annetaan palautetta hänelle. (Karjalainen 2001, 210–212, 215–216; Räisänen 1992, 23–24, 26.)

Arviointi jaetaan kirjallisuudessa diagnostiseen, formatiiviseen, summatiiviseen ja osallistuvaan arviointiin. Diagnostisen eli perustavan arvioinnin tarkoituksena on kartoittaa opiskelijan oppimisedellytyksiä ja saavutustasoa koulutuksen alku vaiheessa. Se toimii myös lähtötilanteen, ennen opetusta tai oppimiskokonaisuuden alussa tilanteen kartoittajana, ja sen tuottamaa tietoa hyödynnetään koulutuksen eri vaiheiden suunnittelussa. Formatiivista arviointia tehdään koulutuksen aikana. Sen avulla hankitaan tietoa, miten opiskelija on edistynyt opiskelulle asetettuihin tavoitteisiin nähden. Arvioinnin avulla voidaan saada selville myös mahdollisia ongelmia opiskelijan oppimisessa. Näin saatua tietoa hyödynnetään opiskelijoiden motivoinnissa sekä ohjauksessa. Summatiivinen eli yhdistävä arviointi tarkoittaa koulutuksen jälkeen tapahtuvaa kokoavaa ja yleisten tavoitteiden saavuttamisen arviointia tai oppikokonaisuuden päättyessä tapahtuvaa oppimisen tuloksellisuuden selvittämistä. Keskeistä on oleellisten asioiden ja kokonaisuuksien hallinta. Osallistuva arviointi on kahden tai useamman henkilön yhteistyössä tekemää arviointia (Karjalainen 2001, 221). Arvioinnissa korostetaan sidosryhmien mielipiteiden huomioimista ja niiden avulla hahmotetaan kokonaisvaltainen kuva arvioitavasta. Sidosryhmällä tarkoitetaan opiskelijan arviointiin osallistuvia toimintayksikön työntekijöitä sekä opettajaa. He ovat arvioinnissa tärkeä osa, sillä heillä on tietoa opiskelijan oppimisesta. (Jakku-Sihvonen & Heinonen 2001, 22–23, 31; Koppinen, Korpinen & Pollari 1994, 10; Peltonen 2000, 106; Robson 2001, 80–81.)

Arviointi ei saisi olla ohjatun harjoittelun päätteeksi annettavaa rankaisevaa toimintaa, eikä sitä saisi toteuttaa irrallisena opiskelijan oppimisprosessista. Sitä annettaessa pohditaan yh-

dessä opiskelijan, opettajan ja lähiohjaajan kanssa, miten tilanteesta päästäisiin eteenpäin. Arviointitilanteessa opiskelija, lähiohjaaja ja opettaja käyvät yhdessä läpi asetettujen tavoitteiden pohjalta opiskelijan saavuttamat oppimistulokset sekä kirjallisesti että suullisesti. Palaute tulisi antaa opiskelijalle rehellisesti. Arviointikriteereiden tulee olla toimintayksikössä samanlaiset kaikille opiskelijoille, jotta heidän yhdenvertaisuutensa toteutuu. Lähiohjaaja käyttää arvioinnissa apunaan muilta hoitajilta opiskelijasta saamaansa palautetta. (Heinonen 2003, 36; Talvitiie 2003, 37.)

3.3.1 Opiskelijan rooli arvioinnissa

Itsearviointin keskeisinä tavoitteina opiskelijan itsetuntemuksen, -luottamuksen ja -arvostuksen edistäminen sekä refleктоivan ajattelun tukeminen. Arvioinnin päämääränä on yksilön kehittäminen. Itsearviointin avulla hän oppii omasta toiminnastaan käytännön hoitotyössä. Se ohjaa omaa kehittymistä, vastuunottoa ja tuntemusta hoitotyön arvoista, hoitoyksikön toimintaperiaatteista sekä moniammatillisesta yhteistyöstä. Arvioinnin merkitys opiskelijalle on, kuinka mielekkäänä ja hyödyllisenä hän pitää oman kehittymisensä arviointia. Opettajan ja opiskelijan vastavuoroinen arviointi mahdollistaa oppimisen mielekkyyden, mikä lisää opiskelijan motivaatiota ja vaikuttaa hänen oppimistuloksiinsa. Opiskelijan tekemä itsearviointi onnistuu parhaiten, jos hän kokee onnistuneensa ja saavansa siitä sellaista tietoa ja kokemusta, jolla on merkitystä oppimisessa. (Eloranta 2000, 74; Ojanen 2000, 169; Räisänen & Vainio 1996, 21–22.)

Itsearviointi vaikuttaa opiskelijan itsetuntoon ja pätevyyden tunteen saavuttamiseen. Keskeisenä tavoitteena on selvittää hänen heikkoutensa ja vahvuutensa. Jos hän menestyy opinnoissaan heikosti eikä kykene arvioimaan kriittisesti omia heikkouksiaan ja vahvuuksiaan, hänen on tärkeää kokea itsensä hyväksytyksi. Opiskelijan tulisi opettajan ja lähiohjaajan kanssa yhdessä keskustellen pohtia, mihin heikkouksiin voi ja mihin ei voi itse vaikuttaa. Ehdotuksia oppimisen kehittämiseen tulisi käydä yhdessä läpi. Mikäli opiskelija käyttää monipuolisia arviointimenetelmiä ja on vakuuttunut siitä, että saadulla palautteella on vaikutusta oman osaamisen arviointiin, itsearviointi onnistuu parhaiten. Jotta hän kokee itsearviointin mielekkääksi, hänen tulee oivaltaa arviointitaitojen kehittyminen keskeiseksi koulutuksen tavoitteeksi ja ammattitaidon osaksi. Se ei pelkästään korvaa muita oppimisen arvioinnin muotoja, vaan se tuo lisää informaatiota ja tärkeää on myös toisilta tahoilta tuleva palaute. Sen tekemi-

seen tulisi saada tukea ja ohjausta. Arvioinnissa välittyvät opettajan ja lähiohjaajan palautteet ja odotukset. Sen avulla opiskelijan käsitys omasta osaamisesta selkiytyy hänelle itselleen, mutta myös opettajalle ja ohjaajalle. (Eloranta 2000, 74; Jakku-Sihvonen & Heinonen 2001, 85; Ojanen 2000, 169; Räisänen & Vainio 1996, 21–22.)

Itsearvioinnin vahvuuksia on monia. Sen avulla lisätään arvioinnin vaikuttavuutta, koska siinä tehdään omakohtaisia ratkaisuja ja arviointitieto on hyödynnettävissä suhteellisen helposti. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tapahtumien kulkua sekä sen avulla voidaan vaikuttaa myös toiminnan jatkuvuuteen. Sen avulla työstitään ajatuksellisesti kokemuksia, mikä lisää opiskelijan oppimista. Hänen vastuunsa omasta oppimisestaan lisääntyy, koska itsearviointi edistää sitoutumista. Opiskelijan joustavuus kasvaa, koska arviointi lähtee omista tarpeista. Hänellä on vastuu omien tavoitteiden asettamisesta ja niiden saavuttamisen arvioinnista. Oman työskentelyn arviointi on osa ammattitaitoa, mikä auttaa opiskelijaa seuraamaan omaa edistymistään tavoitteiden saavuttamiseksi. (Räisänen & Vainio 1996, 25; Turunen 1995, 15.) Olennaisinta ohjatun harjoittelun oppimisen laadun arvioinnissa ei ole se, täytyvätkö hoidolle ja oppimiselle asetetut tavoitteet täydellisesti, vaan se näkykö tuloksista oikeansuuntainen kehitys (Mettälä 1994, 18).

3.3.2 Ohjaavan opettajan rooli arvioinnissa

Ohjaavan opettajan rooli on tukea opiskelijan oppimista ja neuvoa etsimään tietoa niin, että opiskelija kypsyy ammatillisesti olosuhteiden sallimissa rajoissa. Kunnioittavassa ilmapiirissä tehty arviointi vahvistaa opiskelijan itsetuntoa ja sillä on motivaatiota parantava sekä iloisuutta lisäävä vaikutus. Motivaatio joko paranee tai heikkenee sen mukaan, saako opiskelija myönteistä vai kielteistä palautetta. Jos opettaja pyrkii ohjaamaan ja kontrolloimaan oppimisprosessia, saattaa motivaatio heikentyä. Suosimalla opiskelijan omatoimisuutta ja vahvistamalla sitä palautteella, motivaatio säilyy tai lisääntyy. Opettajan antaman arvioinnin tulisi kohdistua koko oppimisprosessiin ja harjoittelun aikana tapahtuvaan kehittymiseen, eikä vaan lopputulokseen. Opiskelijan tulisikin saada rehellistä vahvuuksia ja heikkouksia erittelevää sanallista sekä kirjallista palautetta. Sen avulla opiskelija ja opettaja pystyvät seuraamaan oppimisen edistymistä harjoittelujakson aikana. Oppimisen tuloksellisuutta opiskelija, lähiohjaaja ja opettaja arvioivat yhdessä harjoittelun päättyessä. Tämän avulla voidaan tehostaa oppimista sekä opetuksen kehittämistä. (Koppinen ym. 1994, 15–16, 19–20, 25, 29.)

Opettajan antama palaute on sitä helpommin ymmärrettävissä, mitä kiinteämmin se liittyy ajallisesti ja sisällöllisesti arvioinnin kohteena olevaan tilanteeseen. Opiskelijan suorituksista ja oppimistuloksista annettavan palautteen tulisi olla kiinteästi yhteydessä hänen asettamiinsa tavoitteisiin. (Koppinen ym. 1994, 38.) Opettajan tehtävänä on toimia yhdyshenkilönä lähiohjaajan ja opiskelijan välillä, sekä syventää opiskelijan oppimista keskustelujen avulla, motivoida ja osallistua arviointeihin (Väänänen 1998, 35).

3.3.3 Lähiohjaajan rooli arvioinnissa

Arvioinnissa lähiohjaaja keskittyy opiskelijan edellytyksiin ja toimintaresursseihin kiinnittämällä siinä huomiota hänen asettamiinsa tavoitteisiin, toimintaan ja sitä ohjaaviin prosesseihin sekä toiminnan tuloksiin. Lähiohjaaja arvioi ja ohjaa opiskelijaa taitojen parempaan hallintaan. Ohjaajan tehtävänä on tarjota opiskelijalle uusia aineksia tai vaihtoehtoisia näkökulmia, joista hänen on mahdollista itse tulkita ja arvioida saamaansa uutta tietoa sekä edelleen kehittää arviointitaitoaan. Tärkeää on tuoda esille omat näkemyksensä arvioivasta opiskelijasta. (Mettälä 1994, 23; Ojanen 2000, 169–170; Talvitie 2003, 37–38.)

Kun opiskelijan ja ohjaajan välille muodostuu luottamuksellinen ja myönteinen yhteistyösuhde, arvioinnin antaminen vahvistaa opiskelijan ammatillista kehittymistä. Tällöin opiskelijat hyväksyvät myös kriittisen palautteen. Jos lähiohjaaja ei korosta liikaa arvioijan rooliaan, vaan auttaa luomaan oppimista sallivan ilmapiirin, opiskelija pitää mahdollisia virheitä oppimismahdollisuuksina eikä ainoastaan kritiikkinä. Hän voi toimia opiskelijalle roolimallina reflektoimalla ja arvioimalla omaa työskentelyään. Kyselemällä opiskelijalta taidoista ja havainnoimalla hänen suorituksiaan lähiohjaaja saa apua arvioinnin antamiseen. Ohjaajan tulisi keskittyä arvioimaan opiskelijan sisäistä eikä ainoastaan ulkoista toimintaa. Vaikka kädentaitojen oppiminen on opiskelijalle keskeistä, ei pelkästään niiden arviointi ole riittävää pyrittäessä saavuttamaan laaja-alaisia taidollisia valmiuksia. Taitojen oppiminen tulisi nähdä laajempaan, jolloin arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan vuorovaikutus- ja raportointitaidot, hoitoprosessin käyttö sekä ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaidot. Muutoin opiskelijan oppimisen syvällisyys ja toiminnan taustalla oleva ymmärrys saattavat jäädä huomioimatta. (Mettälä 1994, 19; Turunen 1995, 9, 11, 20; Väänänen 1998, 35–36.)

Opiskelija tarvitsee harjoittelun alkuvaiheessa enemmän lähiohjaajan arviointia ja saamansa palautteen avulla hän oppii vähitellen arvioimaan itse omaa toimintaansa. Hänelle tulisi ni-

metä henkilökohtainen ohjaaja, jolta edellytetään kiinnostusta opiskelijan tuntemiseen ja opiskelijan kanssa vuorovaikutuksessa toimimiseen. Tällöin ohjaaja tuntee opiskelijan ja tietää hänen yksilöllisen tapansa oppia. Opiskelijaa tulisikin rohkaista keskustelemaan omista kokemuksistaan sekä refleктоimaan niitä. (Mettälä 1994, 20; Turunen 1995, 16.)

3.4 Yhteenveto käsitteistä

Tässä tutkimuksessa ohjatulla harjoittelulla tarkoitamme sairaan- ja terveydenhoitajatutkinnon sekä pakollisten että vaihtoehtoisten ammattiopintojen aikana tehtyjä käytännön harjoittelun jaksoja. Ohjauksella tarkoitamme opettajan, lähiohjaajan ja muiden toimintayksikössä työskentelevien hoitajien opiskelijalle koko harjoittelujakson aikana antamaa ohjausta. Ohjatun harjoittelun ohjaajina toimivat yhteistyössä opettaja ja toimintayksikön lähiohjaaja. Ohjaavalla opettajalla tarkoitamme ammattikorkeakoulun nimeämää harjoittelun ohjauksesta vastuussa olevaa opettajaa. Opettajan vastuulla on teoreettisen tiedon ohjaus. Lähiohjaajalla tarkoitamme toimintayksikön nimeämää ohjaajaa, joka voi olla sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulun tai toisen asteen tutkinnon suorittanut. Lähiohjaajan vastuulla on käytännön hoitotyön ohjaus. Opiskelijalla tarkoitamme sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa suorittavia sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoita. Arvioinnilla tarkoitamme koko ohjatun harjoittelun aikana annettavaa suullista ja kirjallista palautetta, mukaan lukien väli- ja loppuarvioinnit. Harjoittelut arvioidaan hyväksyty/hylätty tai numeraalisesti (1-5).

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada tietoa lähiohjaajien näkemyksistä ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta ja sen kehittamisestä. Tarkoituksenamme on tuottaa tietoa Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projektille sekä kehittää arviointia antoisammaksi. Tutkimustehtävämme ovat seuraavat:

1. Millaisia ovat lähiohjaajien näkemykset ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoille?
2. Miten sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden ohjatun harjoittelun arviointia voi kehittää lähiohjaajien mielestä?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa käymme läpi tutkimuksen toteutuksen vaiheittain. Tarkoituksena on kertoa tutkimuksen toteuttamisen lähtökohdat. Kerromme millä perusteilla aloitimme aineistonkeruun, millaista mittaria siihen käytimme sekä kuinka keräsimme aineiston. Viimeisenä käymme läpi aineiston sisällönanalyysejä.

5.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimukseemme valitsimme kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusotteen, koska se on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa sekä aineiston kokoamista luonnollisissa tai todellisissa tilanteissa. Lähtökohdaksi on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimuksen kohteena on ihminen sekä ihmisen maailma. Näitä kahta voidaan yhdessä tarkastella elämismailmana. Elämismailmalla tarkoitetaan ihmisten toimintaa, päämäärien asettamista, suunnittelemista, hallinnollista rakentamista, yhteisöllistä toimintaa sekä päämääristä ja muista vastaavista ihmisestä lähtöisin olevista ja ihmiseen päättyvistä tapahtumista. Tutkimuksessa on otettava huomioon, että tapahtumat vaikuttavat toisiinsa, jolloin on mahdollista löytää monensuuntaisia suhteita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152, 155; Varto 1992, 23–24.)

Aloitimme tutkimusprosessin hankkimalla ensin toimeksiantosopimuksen (LIITE 1) ja luvan perhepalveluiden ylihoitajalta (LIITE 2). Kohdejoukkona on Kainuun maakuntayhtymän eräs perhepalveluiden toimintayksikkö. Keräsimme aineiston haastatteleamalla kuutta hoitajaa. Kriteerinä haastatteluun osallistumiseen oli, että hoitaja on toiminut viimeisimmän vuoden sisällä opiskelijan lähiohjaajana. Laitoimme osaston opiskelijavastaavalle tiedotteen opinnäytetyöstämme ja tutkimustehtävistämme (LIITE 3). Hän auttoi meitä haastateltavien lähiohjaajien valinnassa, jolle hän antoi laatimamme saatekirjeen (LIITE 4). Haasteena aineistonkeruussa oli aikataulujen yhteensovittaminen, hoitajien kiireiset työpäivät sekä sopivan haastattelutilan löytäminen.

5.2 Aineistonkeruu ja mittarin valinta

Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruuseen käytetään menetelmiä, jotka vievät tutkijan lähelle tutkittavaa kohdetta. Yleensä pyrkimyksenä on tavoittaa tutkittavien näkökulma ja heidän näkemyksensä tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelun tarkoituksena on kerätä informaatiota ja se onkin ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa. Se on hyvä tiedonkeruumenetelmä silloin, kun kyseessä vähän kartoitettu ja tuntematon alue. Se tapahtuu haastattelijan ehdoilla tai ainakin hänen johdolla. Tutkimushaastattelujen antamaa tietoa voidaan hyödyntää vasta sitten, kun niiden sisältö on tieteellisin menetelmin varmennettu ja tiivistetty. Haastattelun etuina on, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 25; Hirsjärvi ym. 2004, 195; Kiviniemi 2001, 68.)

Aloimme pohtia tutkimustehtävien varmistuttua aineistonkeruussa käytettävää menetelmää. Päätimme kerätä aineiston haastattelun avulla. Alun perin tarkoituksenamme oli käyttää teemahaastattelua. Päädyimme kuitenkin avoimeen haastatteluun, koska halusimme saada lähiohjaajilta mahdollisimman spontaaneja mielipiteitä ohjatun harjoittelun arviointiin liittyen. Hirsjärven ym. (2004, 198–199) mukaan avoimessa haastattelussa tutkija selvittää haastateltavien ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä sen mukaan kuin ne aidosti tulevat vastaan keskustelun kuluessa. Koska siinä ei ole kiinteää runkoa, tilanteen ohjailu jää tutkijan tehtäväksi. Haastattelu voidaan toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluna.

5.3 Haastatteluiden toteutus

Haastattelukysymyksinä toimivat tutkimustehtävät ja teimme tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä. Teimme haastattelut parihaastatteluina, jotka nauhoitimme. Varasimme aikaa jokaiseen haastatteluun tunnin. Ongelmana kaikissa haastatteluissa oli sopivan tilan löytäminen. Kehotimme haastateltavia puhumaan selkeästi ja kuuluvalla äänellä. Pyysimme myös, etteivät haastatteluun osallistuvat puhu toistensa kanssa yhtä aikaa. Kerroimme heille luottamuksellisesta tietojen käsittelystä ja anonymiteetin säilyttämisestä.

Ensimmäinen haastattelutilanne oli hoitajien taukotilassa. Haastattelua häiritsi muutaman hoitajan käynti huoneen ovella. Muutoin tila oli sopiva. Haastattelu ei ollut kestoltaan kuin puoli tuntia. Toisen haastattelun teimme osastonhoitajan työhuoneessa. Tila oli rauhallinen

eikä häiritseviä tekijöitä ollut. Haastattelu kesti tunnin. Viimeinen haastattelu tapahtui toimintayksikön kahvihuoneessa. Taustalta kuuluvat äänet häiritsivät jonkin verran toteutusta. Haastattelu oli pituudeltaan noin puoli tuntia.

Kaikkien haastattelujen nauhoitus onnistui hyvin ja niistä sai kohtalaisen hyvin selvää. Kirjoitimme haastattelut auki mahdollisimman pian ja sanalleen samalla tavalla kuin ne olivat kasetilla nauhalla. Jaoimme haastattelut puoliksi. Yhteensä kirjoitettua tekstiä tuli 29 sivua rivivälillä puolitoista. Tämän jälkeen aloimme analysoida tutkimusaineistoa.

5.4 Tutkimusaineiston käsittely ja sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on menetelmä, jolla voidaan analysoida kirjoitettua ja suullista materiaalia. Sen avulla voidaan tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä, seurauksia sekä yhteyksiä. Sisällönanalyysin avulla tiivistetään kerätty aineisto niin, että tutkittavia ilmiöitä voidaan lyhyesti ja yleistävästi kuvailla tai niiden väliset suhteet saadaan selkeästi esille. Se tarkoittaa aineistosta ilmenneitä merkityksiä, tarkoituksia, aikomuksia, seurauksia sekä yhteyksiä. Haasteena on, kuinka tutkija pystyy pelkistämään aineistonsa niin, että se kuvaa mahdollisimman luotettavasti tutkittavaa ilmiötä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 21, 23, 36.)

Sisällönanalyysi-prosessista voidaan erottaa seuraavat vaiheet: analyysiyksikön valinta, aineistoon tutustuminen, pelkistäminen, luokittelu ja tulkinta sekä sisällönanalyysin luotettavuuden arviointi. Analyysiyksikön määrittelyä ratkaisee aineiston laatu ja tutkimustehtävä. Tavallisimmin se on aineiston sana, lause, lauseenosa, ajatuskokonaisuus tai sanayhdistelmä. Ennen analysoinnin aloittamista on tärkeää tutustua tutkimusaineistoon lukemalla se useasti läpi. Pelkistäminen on ensimmäinen vaihe aineistolähtöistä analyysia, jolloin aineistosta etsitään tutkimustehtäviin vastauksia. Seuraavaksi aineisto ryhmitellään. Siinä etsitään pelkistettyjen ilmauksien erilaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Samanlaiset ilmaisut yhdistetään alakategorioiksi ja sille annetaan sen sisältöä kuvaava nimi. Kolmantena aineisto abstrahoidaan eli alakategoriat yhdistetään, jolloin saadaan yläkategoriat. Lopuksi tulkitaan aineistosta saatuja tuloksia. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 24–26, 28–29.)

Tutkimuksessamme käytimme induktiivista sisällönanalyysia. Siinä siirrytään konkreettisesta aineistosta käsitteelliseen kuvaukseen ja pyritään luomaan tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 24; Tuomi & Sarajärvi 2002, 97). Analy-

soimme aineiston ensin molemmat erikseen ja sen jälkeen teimme yhteenvedon. Aluksi luimme auki kirjoitetut haastattelut useaan kertaan läpi. Sen jälkeen aloimme etsiä vastauksia tutkimustehtäviimme. Alleviivasimme tekstistä esiin tulleita näkökulmia. Tämän jälkeen aloimme pelkistää alkuperäisilmauksia, jotka seuraavaksi kokosimme ala-, ylä- ja yhdistävään kategoriaan (LIITE 5).

6 TULOKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää lähiohjaajien näkemyksiä opiskelijan ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta sekä sen kehittämisestä. Tässä kappaleessa käymme läpi tulokset näiden tutkimustehtävien pohjalta.

6.1 Opinnot vaikuttavat arvioinnin antamiseen

Opintojen vaikutus arviointiin nousi tutkimuksessamme yhdeksi yläkategoriaksi. Lähiohjaajat kokivat, että opintojen vaihe ja aiemmin opiskeltu teoriatieto vaikuttavat opiskelijan arviointiin.

6.1.1 Opintojen vaihe vaikuttaa arviointiin

Haastattelujen pohjalta tuli ilmi, että opiskelijan opintojen vaihe vaikutti arvioinnin antamiseen. Lähiohjaajat kokivat, että opiskelijan aikaisempi harjoittelu- tai työkokemus näkyi hänen kädentaidoissaan sekä lääkehoitoon liittyvissä asioissa.

"... ja kädentaidot tulee kans esille, jos oon harjoittelussa ollu muissa, niin kyllä sekin huomaa niinku sitten että sä oot saanu tehä aikasemmassa, mutta jos sulla on ensimmäinen sairaalajakso, menee se vähän aikaa opetellessa sairaalarutiinitkin..." "

"... ja lääkehoidossa näkyy hirveen selvästi kyllä aina se lähtötaso, että se on semmonen missä sen hirmu äkkiä huomaa, että onko ollu lääkkeiden kans tekemisissä ja ossaako ehtiä jotain vastaavia niinku lääkevalmisteita ihan omatoimisesti ja tälleen..." "

Lähiohjaajien mielestä opiskelijan opintojen vaihe tuli ilmi potilaiden kohtaamisessa. Opintojen loppuvaiheessa olevalta opiskelijalta pystyi vaatimaan enemmän kuin vasta-aloittaneelta. Silloin opiskelijan arviointiin on erilaiset lähtökohdat.

"niin ja sitten totta kai se, tavallaan antaa semmosen kuvan että se on vähän pitemmällä siinä koska sitähän myöskin opiskelussa tavallaan oppii sitä potilaan kohtaamista ja lähestymistä"

”semmonen joka on jo vaikka viimeistä harjoittelua tekemässä, niin semmosen opiskelijan kanssa on ihan erilaiset lähtökohdat niinku siihen arviointiinkin”

6.1.2 Teoriatieto tukee oppimista

Haastatteluissa lähiohjaajat toivat ilmi, että koulussa opiskeltu teoriatieto näkyi opiskelijan työskentelyssä. Ennen käytäntöä opiskeltu teoria hyödytti opiskelijaa oppimisessa sekä tavoitteiden laadinnassa. Harjoittelun aikana opiskelija voi peilata käytännössä vastaan tulleita hoitotilanteita koulussa opetettuun teoriatietoon.

”jos ei oo mitään teoriaa käyny, niin se ei tue sitä omaa työskentelyä sitten”

”jos ois joitakin asioita, jotka on jo siellä vähän muhimassa, että tätähän on jo käyty teoriassa”

”kiva sitten kun on tietoa ja viittii vilkasta niitä muistiinpanoja sitten ja teoriaa mistä nyt justiin on kyse, että mut silloin on usein on tälläsen ihmisen helpompi oppiakin ja hän panee usein tavoitteetkin silleen yksityiskohtasemmin”

6.2 Opiskelija vaikuttaa arvioinnin antamiseen

Tutkimuksessamme selvisi, että opiskelijalla on merkitystä arvioinnin antamiseen. Opiskelijan motivoituneisuus ja persoonallisuus ovat eräitä arvioitavia ominaisuuksia. Tuloksista nousi esille se, että opiskelijalla on vastuu omasta oppimisestaan. Myös opiskelijoiden arvojen koettiin muuttuneen.

6.2.1 Opiskelijan persoona vaikuttaa arviointiin

Lähiohjaajat kokivat, että opiskelijan persoona vaikutti arvioinnin antamiseen. Heidän mielestään joitakin opiskelijoita oli helpompi arvioida kuin toisia. Toisaalta he toivat ilmi, että joitakin opiskelijoita ei saisi neuvoa. Yleensä hiljaisempaa opiskelijaa oli hankalampi arvioida ja hän saattoi jännittämisellään antaa kuvan, ettei hän ollut itsevarma omasta osaamisestaan.

”se ei oo pelkästään se mitä opiskelija osaa, vaan siihen väkisillään tulee se itse persoonakin mukaan siihen arviointiin”

”usein vähän hiljaisempi opiskelija sitten jää vähän sillä lailla, et ei sieltä tahdokaan tulla sitä tekstiä ja sekin on tietysti kauhean kurjaa, kun on sitten kuka tekee vaikka miten hyvin työnsä, mutta se ei dokumentoidu sitten sinne”

”koska sillä jännittämislähän sitten mennee monesti niin ku vähän silleen taas sitten siihen kiinnittyy itellä hirveesti huomio siihen kun minua niin kauheesti jännittää, että vaikka osaiskin.”

Lähiohjaajat kokivat myös, että opiskelijan persoonallisuus näkyi työskentelyssä ja potilaan kohtaamisessa sekä antoi aktiivisen kuvan opiskelijasta. Heidän mielestään persoonallisuudella oli merkittävä osa hoitotyössä.

”... totta kai se persoona vaikuttaa jo siihen hoitamiseen, että onhan se toisille tavallaan luontaisempaa olla siellä potilashuoneessa ja jutella niitten ihmisten kanssa, että toiset on eri tyyliä kuin toiset ja totta kai se sitten vaikuttaa siihen, että jos toinen on hirmu hiljainen eikä käy siellä kuin tekemässä just sen annetun tehtävän ja sit se toinen tekkee...”

”kun tää on tämmöstä ihmisläheistä työtä ja oma persoona on se työväline”

6.2.2 Opiskelijalla vastuu omasta oppimisestaan

Saimme tulokseksi, että opiskelijoilla oli itsellään vastuu omasta oppimisestaan. Siihen vaikutti myös heidän oma kiinnostus opittavaa asiaa kohtaan. Opiskelijan vastuullisuus ilmeni siinä, että hän huolehti tarvittavasta ohjauksesta, jos lähiohjaaja ei ollut samassa työvuorossa.

”... se on oikeastaan minun mielestä niinku opiskelijalla itellä hirmu iso vastuu siitä mitä haluaa oppia”

6.2.3 Motivoitunutta opiskelijaa helppo arvioida

Lähiohjaajat kokivat, että motivaatiolla oli merkittävä vaikutus opiskelijan oppimiseen. Heidän mielestään motivoitunutta opiskelijaa oli helppo ohjata ja arvioida. Opiskelija osoitti motivoituneisuutensa kyselemisellä ja uusiin oppimistilanteisiin hakeutumalla. Toisaalta lähiohjaajat toivoivat opiskelijoilta enemmän motivaatiota ja heidän mielestään hiljaisemman opiskelijan kohdalla oli hankalampi tietää, mitä hän halusi oppia.

”sun on paljon helpompi opettaa semmosta, ja niinku arvioida semmosta opiskelijaa joka ite osoittaa sen kiinnostuksensa siihen”

”sitten on opiskelijoita, joista näkkee että tämä on sellainen pakkopulla, että tämä on niinku tehtävä, semmosen kanssa on hankalampi tehdä töitä niinku semmosen, joka on aidosti kiinnostunut siitä mitä haluaa oppia”

”minusta suurin osa sitä vastuuta on sillä opiskelijalla tai sillä kyselyllä just niinku osoittaa sen, että mitä itte haluaa oppia ja mitkä asiat niinku kiinnostaa, mikä on semmosta missä on puutetta”

6.2.4 Opiskelijoiden arvot muuttuneet

Lähiohjaajat kertoivat opiskelijoiden arvojen ja opiskelija-aineksen muuttuneen entisiin aikoihin verrattuna. Heidän mielestään tämä näkyi esimerkiksi motivaatiossa, työnarvostamisessa sekä vastuunottamisessa.

”toisen ihmisen kunnioittaminen, työnarvostaminen, motivaatio, ahkeruus, asioihin tarttuminen, vastuunottaminen ja varsinkin vanhojen ihmisten kohdalla, on vähenemään päin opiskelijoilla”

6.3 Tavoitteet vaikuttavat arvioinnin antamiseen

Tavoitteiden merkitys arviointiin nousi yhdeksi merkittäväksi tutkimustulokseksi. Lähiohjaajat kertoivat arvioinnin tapahtuvan opiskelijoiden laatimien tavoitteiden pohjalta. Tavoitteiden toivottiin olevan myös konkreettisia.

6.3.1 Tavoitteiden asettaminen ohjatussa harjoittelussa

Lähiohjaajat kokivat tärkeäksi, että opiskelija asetti tavoitteet ennen harjoittelujaksolle tuloa tai mahdollisimman nopeasti sen alettua. Jos opiskelija koki tavoitteiden laatimisen vaikeaksi, lähiohjaajien mielestä niitä pystyi käymään myös yhdessä läpi. Opiskelija pystyi myös muuttamaan tavoitteitaan perehdyttyään paremmin harjoittelupaikkaan sekä oman kehittymisensä mukaan. Harjoittelujakson edetessä opiskelijan ja lähiohjaajan oli hyvä käydä läpi, kuinka tavoitteet oli saavutettu ja missä oli vielä kehitettävää.

”niitä tavoitteita voi sitten muuttaa sen mukkaan miten ite kehittyy”

”Ja sitten niitä vois vähän sen omankin ohjaajan kanssa varmaan kattoo silleen, että se ois niinku ihanteellinen, että niitä pystyis vähän kattomaan, että nyt kun sä osaat tämän, että sä voisit sitten kehittyä silleen, että mennä tuolle seuraavalle tasolle ja opetella tämmöstä että.”

”voihan tavoitteet koko ajan muuttaa sitten kun perehtyy paremmin ja mä ymmärrän, että se on vaikeeta mitenkään yksityiskohtaisesti alkuun tehdä, mut että kun pääsee vähän sisälle, et mitäs mä voinkaan täällä oppia sitten”

”ois hirmu hyvä jos tavoitteet ois jo tullessa”

6.3.2 Tavoitteiden merkitys arvioinnin antamiseen

Lähiohjaajien mielestä opiskelijoiden laatimat tavoitteet eivät olleet riittävän konkreettisia ja realistisesti laadittuja. Opiskelija osoitti tavoitteillaan, mitä hän halusi harjoittelujakson aikana oppia. Hän myös hyötyi enemmän tarkasti laadituista tavoitteista. Lähiohjaajat totesivat, että arviointi tapahtui tavoitteiden pohjalta. Heidän mielestään hyvin laadittujen tavoitteiden pohjalta oli helppo arvioida. Ennen arviointia lähiohjaaja kävi keskustelua opiskelijan kanssa tavoitteiden saavuttamisesta.

”tavoitteet on hirveän yleisluontoiset nykyisin”

”mitä tarkemmat tavoitteet on niin sitä enemmän harjoittelusta saa irti, ja siitä on helppo tarkistaa myös ohjaajan ja kiinnittää ite siihen myös huomiota”

”tavoitteet on se minusta se, mistä arviointi lähtee omalla kohalla”

”jos on nimetty jonkin tietyn opiskelijan ohjaajaksi, niin sen opiskelijan kanssa käyvä niitä tavoitteita siitä alusta lähtiin usseemaan kerran ihan niin kun perehdyttäs ihmistä, että ootko jo tämän, joku sulle on tämä opetettu ja joko tuo ja koetko jo osaavasi tuon vai haluatko vielä harjoitella tuota.”

6.4 Yhteisten työvuorojen merkitys arvioinnin antamiseen

Tutkimustulostemme mukaan yhteisten työvuorojen pohjalta syntyy luottamus lähiohjaajan ja opiskelijan välille. Niiden avulla näkee opiskelijan kehittymisen harjoittelun aikana.

6.4.1 Yhteisten työvuorojen pohjalta syntyvä tuntemus ja luottamus

Haastatteluissa lähiohjaajat korostivat yhteisten työvuorojen merkitystä. Harjoittelun alussa olisi tärkeää, että opiskelija on samoissa vuoroissa lähiohjaajan kanssa, jotta ohjaaja tutustuisi opiskelijaan ja tietäisi hänen lähtötasonsa.. Yhteisten työvuorojen pohjalta muodostuu luottamus opiskelijan ja lähiohjaajan välille, jolloin opiskelija saa myös tehdä enemmän hoitotoimenpiteitä ja häntä on helpompi ohjata.

”ihmisen kanssa, niin se mennee sitten siihen, että alkuun vähän tutustutaan, mutta kun oot monta viikkoa sen saman ohjaajan kanssa, niin se oppii niinku luottamaan ja saat tehdä ihan eri lailla”

”Et joskus on hirveen hyvin psyykkaa keskenään ja sillon on helppo ohjata ja vielä kun, jos saa paljon yhteisiä vuoroja ja tulee niin kun tutuks sillä tavalla ja se on sitten kauheen rattosaa ihan molemmin puolin.”

Lähiohjaajat kokivat, että opiskelija pystyy kehittymään enemmän harjoittelun aikana, kun hän saa työskennellä mahdollisimman paljon saman ohjaajan kanssa. Yhteisten työvuorojen avulla lähiohjaaja myös tietää, mitä on jo opiskelijalle opettanut ja mitä häneltä voi odottaa harjoittelun aikana.

”ja ehkä opiskelijalle on helpompi, jos ois sen saman ohjaajan kanssa, niin tavallaan pystyis enemmän kehittymään, jos sinä oot joka kerta eri ihmisen kanssa”

”jos on ite omaohjaajana jollekin opiskelijalle, niin ois tietysti kauheen kiva mitä enemmän niitä omia, yhteisiä vuoroja on, siinä tulee tutuksi ja tietää mitä on opettanut ja mitä voi odottaa siltä opiskelijalta”

”jos siinä tulee vaikka viikon pätkä, että ei ookaan samoja työvuoroja, niin konkreettisesti seuraavalla viikolla sitten näkkee että onko se oppinu ja kehittyny ja menny eteenpäin”

6.4.2 Yhteisten työvuorojen avulla näkee opiskelijan kehityksen

Lähiohjaajien mielestä yhteisten työvuorojen avulla he näkevät opiskelijan kehittymisen. Opiskelijoiden tulisi tehdä mahdollisimman paljon yhteisiä työvuoroja harjoittelun aikana. Lähiohjaajat kokivat kuitenkin, että opiskelijat laittavat liian vähän yhteisiä työvuoroja. Jos lähiohjaaja ei ole ollut opiskelijan kanssa samoissa vuoroissa, hän joutuu kyselemällä selvittämään mitä opiskelija on jo tehnyt ja oppinut.

”mutta jos ei nyt ihan joka vuoro, mut ois kuitenkin niinku vaikka peräkkäisiä vuoroja että pystyttäis kehitystä sitten sieltä alkumetreiltä sitten sinne kun on jo kuitenkin monta viikkoa ollut”

”opiskelijat noudattaisivat sitten näitä meidän työvuoroja, että toki on semmosia joitakin tenttejä ja tämmösiä, joihin tarvitaan joustoa, mutta aika paljon oman perhe-elämän ja omien menojen mukaan opiskelijat tekevät työvuorojaan”

6.5 Arvioinnin antamiseen vaikuttavat tekijät

Tutkimustuloksista nousi esille lähiohjaajien mielipiteitä arviointiin vaikuttavista helpottavista ja vaikeuttavista tekijöistä. Lähiohjaajat korostivat, että arvioinnin tulee olla kehittävää ja tasavertaista. Tuloksista tuli ilmi, että lähiohjaajat kokivat olevansa väsyneitä opiskelijoiden ohjaamiseen ja arvioimiseen.

6.5.1 Arvioinnin helppous ja vaikeus

Haastatteluista tuli ilmi, että lähiohjaajat kokivat opiskelijan arvioimisen helppona silloin, kun heistä muodostui yhteisten työvuorojen kautta tiivis työpari. Arviointi koettiin helppona myös silloin, kun opiskelija oli motivoitunut, aktiivinen, tiedonhaluinen, hallitsi teorian ja kädentaidot sekä sopeutui työyhteisöön. Tällöin lähiohjaajien mielestä numeroarvioinnin antaminen oli helppoa. Toisaalta lähiohjaajat olivat sitä mieltä, että opiskelija ei voi olla arvostan viisi arvoinen.

”mut jos saat olla sen opiskelijan kanssa tosiaan, teistä tulee semmonen tiivis työpari, niin silloin sen on helpompaa, eli on helppo olla niissä väli- ja loppuarvioinnissa”

”Semmonen opiskelija joka tuota sanottasko että on lainausmerkeissä ns. hyvä opiskelija, joka et-siytyy hyvin aktiivisesti kaikkiin oppimistilanteisiin ja näyttää sen että on todella niinku kiinnostunut ja motivoitunut ja haluaa tietää ja sopeutuu ihan kohta tänne tultuaan tavallaan niinku työyhteisön jäseneksi ja löytää sen oman paikkansa siinä hallitsee vielä teorian ja kädentaidot”

”sitten lähinnä jos ajattelee, että voiko semmosta viitosen ihmistä opiskelijassa olla, kun tuntuu et-tä kyllä se on sitä koko elämän oppimista töissä”

Haastatteluista tuli ilmi, että lähiohjaajat kokivat arvioinnin antamisen vaikeana. Suullinen arviointi koettiin kuitenkin helpompana kuin kirjallinen arviointi. Lähiohjaajat kertoivat, että välittömästi hoitotilanteen jälkeen annettu arviointi oli helppoa. Tästä hyötyi myös opiskelija eniten. Lähiohjaajien mielestä myönteisen palautteen antaminen sekä hyväksyty/hylätty arviointi oli helpompaa kuin kielteisen palautteen ja numeraalisen arvioinnin antaminen. Lähiohjaajat kokivat numeroarvioinnin antamisessa vaikeaksi sen, että arviointikriteerit olivat liian lähellä toisiaan.

”sinä voit suullisesti sanoa, että mitä sinä oot mieltä tästä jaksosta, mutta sitten kun pittää johon-kin numeron sisään se opiskelijan jakso laittaa, niin se on tosi vaikeeta kyllä, niinkun puolikkaita ei saa olla, eikä plussia”

”ja kyllähän se tietenkin on helppoo se arviointi siinä ite hoitotilanteessa, silloin se on helppoo, kun näet sen tilanteen, mutta sitten taas se miten sen asian ilmasee ja laittaa paperille, niin se on vaikeempaa”

”negatiivisen palautteen antaminen on joskus hirveen vaikeeta, että miten sanois sen asian silleen, että se toinen ei niinku pahoittais siitä mieltänsä”

”hyväksytyn raja on se kolmonen, niin tuota sitten kun ajattelee että numeraalisesti mennään niinku neloseen ja vitoseen, niin tuota siinä on hirveen tarkat ne kriteerit, mitkä siinä niinku on”

Lähiohjaajat kokivat hyväksi sen, että opiskelijalla oli useampi ohjaaja. Toisaalta he toivat ilmi, että jokainen lähiohjaaja arvioi eri tavalla. Arviointia hankaloitti myös se, että heidän mielestään arviointitilanteet tulivat äkkiä. He kokivat arvioinnin antamisen vaikeaksi, jos opiskelijalla ei ollut samoja työvuoroja. Muiden hoitajien antama palaute ei välttämättä kantautunut lähiohjaajille. Arviointiin vaikutti myös, jos opiskelija ei ollut motivoitunut harjoitteluun ja teoreettinen osaaminen oli heikko.

”mutta sitten on semmosia opiskelijoita, jotka on niinku periaatteessa sun opiskelijoiksi merkitty ja sulla ei oo juuri yhtään hänen kanssaan työvuoroja, niin se on hirmu hankala”

”... kultakin hoitajalta työvuoron jälkeen sitten aina, mutta ei sitten kantaudu sille ohjaajalle asti, jos se on vaan sitä suullista. Mutta semmosesta on niinku vähän hankala sitten, ainakin semmonen mikä on vaan opiskelijaa kohtaan. Kun myö ruvetaan sitä yhteenvetoa ja arviointia tekemään.”

”sitten kun ruppee tuntumaan et ei tästä tuu mitään ja nyt ei riitä motivaatio opiskelijalla eikä mulla, eikä kemiatkan oikein synkkaa, niin se on vaikee”

6.5.2 Kehittävä ja tasavertainen arviointi

Vaikka lähiohjaajat kokivat kielteisen arvioinnin antamisen vaikeana, heidän mielestään opiskelijoiden tuli ottaa se kehittävänä. Haastatteluista tuli ilmi, että kriittinen arviointi opetti eniten opiskelijaa. Lähiohjaajat kertoivat, että harjoittelujakson alussa sekä potilaan kuulleen, ei ollut oikeudenmukaista antaa kielteistä palautetta opiskelijalle.

”et jos saa negatiivista palautetta, niin sitä ei pidä ottaa sillai loukkauksena, vaan päinvastoin se pitää ottaa kehitettävänä”

”niin kyllä nimenomaan siitä kritiikistähän sitä niinku oppii, elikkä kukaanhan ei hyödy semosista että jos aina vaan sanotaan että kaikki on menny niin hirveen hienosti”

Lähiohjaajat pitivät väliarviointia mahdollisuutena tuoda esille opiskelijan kehittämisaalueet, jolloin opiskelija pystyi kehittämään oppimistaan harjoittelujakson loppua kohden. Kehittämisaalueet tuli kuitenkin antaa rakentavasti. Lähiohjaajat kertoivat arvioivansa opiskelijaa sillä perusteella, mitä hänen tulisi osata, jos hän olisi töissä. He kokivat, että arviointiin piti olla hyvät perustelut. Heidän mielestään opiskelija pystyi pääsemään arvioinnista liian helpolla. Hyväksytyt/hylätyt arviointi koettiin epäoikeudenmukaisena.

”... meidän pitäis käyttää väliarviointia ja tuoda siinä esille näitä kehittämisaalueita eikä sitten vaan olla suu supussa ja sitten lätkästään totuus pöytään.”

”... että jos tää opiskelija tuliskin mulle työkaveriksi työvuoroon niin mitä mä arvelisin, et mitä sen pitää täällä tehdä, mitä mä niin kun luottasin sen tehtäväksi”

”väärin taas niinku toisia kohtaan jotka kovasti yrittää ja näkee paljon vaivaa ja yrittää sitten toiset pääsee livahtamaan”

6.5.3 Lähiohjaajat väsyneet ohjaamiseen ja arvioinnin antamiseen

Lähiohjaajat kokivat opiskelijoiden ohjauksen raskaana. Heidän mielestään opiskelijoiden ohjaukseen ei ollut aikaa ja ohjaus jäi vähemmälle osastolla olevan kiireen vuoksi. Haastattelussa tuli ilmi, että lähiohjaajat eivät olleet aina motivoituneita opiskelijoiden ohjaukseen varsinkaan, jos opiskelijat eivät olleet motivoituneita harjoitteluun. Heidän mielestään raskasta oli, kun opiskelijaryhmät olivat suuria ja niiden välillä ei ollut taukoa.

”mutta sitten kun on paljon opiskelijoita, se että sulla on oma opiskelija ja sitten on tosiaan siinä joka vuorossa aina joku, jonka kanssa oot mukana, niin kyllä se sillä lailla on että sinä aina niinku ohjaat jotakin opiskelijaa ja opetat, niin on se tosiaan välillä raskasta”

”jää niin kun tän arkisen pyörityksen ja tän rumban jalkoihin jotenkin se opiskelija ohjaus”

”Eikä se oo persoonista kiinni sillon, että se ois mitään henkilökohtaista opiskelijoille vaan kyllä se työstä käy sekín.”

6.6 Arvioinnin kehittämisaalueet

Lähiohjaajat toivoivat koulutusta arvioinnin antamisesta sekä lisäinformaatiota harjoitteluun tulevista opiskelijoista. Tutkimustuloksista selvisi, että he toivoivat enemmän koulun ja käytännön yhteistyötä.

6.6.1 Koulutusta arviointikriteereistä

Lähiohjaajat kaipasivat lyhyitä koulutuksia työn ohessa. Erityisesti he toivoivat lyhyitä ja selkeitä ohjeita sekä malleja arvioinnista. He halusivat yksityiskohtaisia kriteereitä arvioinnin antamiseen riippuen, millä harjoittelujaksolla opiskelija on. Numeraaliseen arviointiin kaivattiin yksityiskohtaisempia ja yhtenäisempiä ohjeita.

”jos se niinku työn ohessa ois, semmosia lyhyviä vaikka tunnin koulutuksia, siis niitä ite haluttais”

”siinä harjoittelussa kun on semmonen opiskelija, että toisaalta tätä ja toisaalta tuota, että ois vähän semmosta niinku pohjaa sille omalle arvioinnille”

”jos tätä numeraalista arviota ajatellaan niin pitäis olla niin ku semmoset selkeesti yhtenäiset niinku ohjeet, että mitä tavallaan voidaan olettaa mihinkin numeroon”

6.6.2 Informaatiota enemmän ennen harjoittelujaksoa

Lähiohjaajat toivoivat informaatiota enemmän siitä, millainen opiskelijaryhmä on tulossa harjoittelemaan sekä lisätietoa ohjaukseen tulevasta opiskelijasta. Lähiohjaajat halusivat tietää opiskelijoista, minkä verran teoriaa he ovat opiskelleet ja mitä heidän tulee harjoittelujakson aikana oppia. Lähiohjaajat kaipasivat opetussuunnitelman läpikäymistä ennen harjoittelujaksoa eli mitä opiskelijan tulee osata sen mukaan. Heidän mielestään opiskelijoille nimetyt oh-

jaajat piti olla valmiina tiedossa ennen harjoittelun alkamista, jotta he pystyvät käymään läpi millainen opiskelija on tulossa.

”nykyään tiedetään opiskelijaryhmistä missä vaiheessa opiskelua ne on, montako opiskelijaa tulee, minkä nimisiä tulee, mutta ei paljon muuta... ois hieno juttu, jos tuo opiskelijoista ohjaava ihminen pystyisi etukäteen informoimaan vähän enemmän, että minkälaisia opiskelijoita tulee”

”jo ennen kun tämä opiskelija tulee tämän opiskelijoista vastaavan hoitajan kanssa vois tuota käyä semmosia asioita, että mitä näitten opiskelijoitten pitää opetussuunnitelman mukaan osata sitten kun tää jakso on ohi”

6.6.3 Koulun ja käytännön yhteistyö

Lähiohjaajat toivat ilmi, että käytäntö ja koulu puhuvat eri kieltä. Arviointikriteereiden käsitteitä pitää saada käytäntöä lähemmäksi. He toivoivat mahdollisuutta osallistua oppitunneille ja että opettajat ovat enemmän mukana käytännössä. Lähiohjaajat halusivat yhteisiä palaveriteita, joissa myös opettajat ovat mukana. Arvioinnin antamiseen lähiohjaajat kaipasivat opettajien näkökulmaa eli, mitä opettajat haluavat kirjallisessa arvioinnissa näkyvän ja millainen arviointi hyödyntää opiskelijaa eniten.

”ois mukava jos me saatas aina välillä käyä siellä tunnilla, aina milloin missäkin tunnilla, vaikka kuunteluoppilana tai tiettäis vähän minkälaista siellä on, ja opettajat kävis täällä”

”minkälaisia asioita siinä niinku pitäis olla, että mikä sitten hyödyttäis eniten opiskelijaa ja opettajaa”

7 TULOSTEN TARKASTELUA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa tarkastelemme tuloksia vertaamalla niitä aikaisempiin tutkimustuloksiin ja teemme niistä johtopäätöksiä. Hirsjärven ym. mukaan (2004, 213–215) tutkimus ei ole valmis silloin, kun tulokset on analysoitu vaan ne tulisi selittää ja tulkita. Tuloksista tulisi laatia synteesejä eli niissä kootaan yhteen pääkohdat ja annetaan vastaukset asetettuihin tutkimustehtäviin. Johtopäätökset pohjautuvat laadittuihin synteeseihin.

7.1 Arvioinnin antamisen näkemyksiä

Ensimmäinen tutkimustehtävämme oli selvittää lähiohjaajien näkemyksiä ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta. Opintojen vaihe vaikuttaa arvioinnin antamiseen. Se näkyy opiskelijan kädentaidoissa, lääkehoidossa sekä potilaiden kohtaamisessa. Myös koulussa opittu teoretieto ja aikaisempi työkokemus tai koulutus näkyy opiskelijan työskentelyssä. Turusen (1995, 50–53) tekemän tutkimuksen mukaan opiskelijan kädentaitoihin kuuluvat perushoidolliset taidot sekä lääkehoidosta suoriutuminen. Arvioinnissa lähiohjaajat eivät kuitenkaan kiinnittäneet näihin yhtä paljon huomiota kuin vuorovaikutustaitoihin. Vuorovaikutustaitojen sisältöä arvioitaessa ohjaajat kiinnittivät huomiota opiskelijan kuuntelu- ja keskustelutaitoihin sekä keholliseen viestintään ja korostivat vuorovaikutustaitojen laatua, sisältöä sekä kehittymistä. Teoriatiedon hallintaa arvioitiin vähän, koska ohjaajilla on tiedonpuutetta ja harjoittelujaksot ovat lyhyitä. Arviointi liittyi lähinnä opiskelijan kykyyn liittää yksittäisiä tietoja laajempaan kokonaisuuteen. Myös Vesanto (1995, 65–66) ja Munnukka (1997, 34) ovat saaneet tutkimuksissaan selville teoretiedon arvioinnista vastaavia tuloksia.

Tutkimuksemme mukaan opiskelijan on tärkeää itse huolehtia omasta oppimisestaan, joka näkyy motivoituneisuutena ja innokkuutena oppimista kohtaan. Tällöin häntä on helppo ohjata ja arvioida. Kauronen (1994, 56) on tutkimuksessaan havainnut motivoituneesta opiskelijasta vastaavan asian. Ojanen (2000, 25–28, 49–51) on havainnut tutkimuksessaan, että opiskelijan aktiiviseen oppimiseen kuuluu oma-aloitteinen tiedon hankkimiskyky. Aktiivinen oppiminen sisältää uuden tiedon etsimistä, entisen ja uuden vertailua eli reflektointia, niiden arviointia sekä oman ajattelun tiedostamista. Lyyran (1999, 22–23) mukaan itseohjautuva opiskelija on motivoitunut, kriittinen ja hänen on osattava työskenneltävä itsenäisesti ja ha-

kea tukea aktiivisesti. Tutkimuksemme mukaan persoonallisuus ei itsessään ole arvioitava ominaisuus, mutta sillä on kuitenkin vaikutusta. Kejosen & Sonnén (1999, 37) mukaan motivoitunut opiskelija lisäsi lähiohjaajan työmotivaatiota ja auttoi unohtamaan kiireen ja rutiinin. Kauronen (1994, 52) ja Turunen (1995, 43) ovat tutkineet, että lähiohjaajat korostivat sekä kannustivat opiskelijan omaa vastuuta, halua oppia ja saada palautetta. Arviointitilanteissa opiskelijat pystyivät arvioimaan itseään ja se mahdollisti myös hänen ammatillisen kasvunsa. Suomi (1999, 48–49) on havainnut tutkimuksessaan, että lähiohjaajat arvioivat opiskelijan oma-aloitteisuutta, aktiivisuutta sekä ystävällistä ja lämmintä suhtautumista potilaisiin. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös opiskelijan kohteliaaseen ja miellyttävään käytökseen sekä itsenäiseen ja varmaan toimintaan. Persoonallisuudessa lähiohjaajat kiinnittivät huomiota opiskelijan iloisuuteen, hyväntuulisuuteen, rauhallisuuteen ja joustavuuteen.

Arviointi pohjautuu harjoitteluun laadittuihin tavoitteisiin. Opiskelija asettaa ne mahdollisimman nopeasti harjoitteluun tultua ja käy niitä läpi yhdessä lähiohjaajan kanssa. Myös Kejonen ja Sonné (1999, 45) sekä Walde'n (1999, 30–32, 34, 40, 42–43, 44) ovat saaneet samantaisia tutkimustuloksia. Tutkimuksemme mukaan opiskelijat voivat käydä harjoittelun edessä läpi jo saavutettuja tavoitteita ja kehittämisalueita. Opiskelija voi muuttaa niitä perehtymisensä ja oman kehittymisensä mukaan. Hän osoittaa tavoitteillaan, mitä haluaa harjoittelujaksolla oppia, ja pystyy näin kehittymään enemmän. Tavoitteet eivät kuitenkaan ole riittävän konkreettisia. Kejosen ja Sonnén (1999, 37, 42, 45) sekä Turusen (1995, 43, 72) tutkimusten mukaan lähiohjaajat kokivat yleiset tavoitteet liian laajoiksi, mutta opiskelijan itsensä laatimat tavoitteet olivat heidän mielestään konkreettisia ja realistisia. Toisaalta kirjallisten tavoitteiden tulkinta koettiin vaikeana, jos opiskelija ei tuo selvästi ilmi tai ei saavuta tavoitteitaan harjoittelujakson aikana (Kejonen & Sonné 1999, 37). Turunen (1995, 43–44) on myös todennut, että tavoitteet ovat tärkeitä arvioinnille. Näiden avulla arvioidaan opiskelijan osaamista sekä ohjataan häntä tarkastelemaan omaa oppimistaan ja asettamaan uusia tavoitteita. Lähiohjaajat kokivat tavoitteiden läpikäymisen tärkeäksi harjoittelujakson alussa (Kejonen & Sonné 1999, 42; Turunen 1995, 44).

Tutkimuksemme mukaan opiskelijan ja lähiohjaajan tutustumiseksi on merkittävää tehdä yhteisiä työvuoroja. Niiden avulla lähiohjaaja saa kuvan opiskelijan lähtötasosta, tietää mitä on jo opettanut, mitä voi vaatia sekä näkee kehittymisen, jolloin arvioinnin tekeminen on helppoa. Munnukan (1995, 157, 159) mukaan yhteisten työvuorojen myötä lähiohjaaja ja opiskelija voivat saavuttaa luottamuksellisen yhteistyösuhteen. Tämän vuoksi opiskelija pääsee paremmin oppimaan erilaisia hoitotyöhön liittyviä kädentaitoja. Ojanen (2000, 66–68) on tut-

kimuksessaan todennut, että hyvän ohjauksen perustana on lähiohjaajan ja opiskelijan välinen dialogi eli keskustelu. Opiskelijat kokevat saaneensa riittävästi arviointia yhteisten työvuorojen myötä (Tiainen 2004, 31). Tutkimuksessamme selvisi, että vaikka opiskelijoiden tulisi tehdä lähiohjaajan kanssa mahdollisimman paljon yhteisiä työvuoroja, ei tämä kuitenkaan käytännössä toteudu. Tämä hankaloittaa arvioinnin antamista. Tiainen (2004, 77) on havainnut tutkimuksessaan saman asian. Myös Munnukan (1997, 34) tekemän tutkimuksen mukaan yhteiset työvuorot ovat merkittäviä, koska opiskelijat ovat hämmentyneitä uudessa oppimisympäristössä harjoittelun alkaessa. Toisaalta Kankainen ja Rokkanen (1995, 152) ovat selvittäneet tutkimuksessaan, että lyhyiden harjoittelujaksojen takia lähiohjaajan on vaikea oppia tuntemaan opiskelija ja hänen valmiuksiaan. Tämän takia harjoittelujaksojen tulisi olla riittävän pitkiä ja mahdollisimman yhtenäisiä, jotta opiskelijat pystyvät tekemään samoja työvuoroja lähiohjaajan kanssa (Kejonen & Sonné 1999, 45).

Opiskelija-arviointi koetaan melko vaikeana asiana. Välittömästi hoitotilanteen jälkeen annettava suullinen arviointi on kuitenkin helpompaa, mikä hyödyntää myös opiskelijaa. Munnukka (1997, 34), Riikonen ja Tolvanen (2005, 35), Suomi (1999, 53) ja Turunen (1995, 43) ovat havainneet tutkimuksissaan vastaavaa. Tutkimuksestamme selvisi, että hyväksytyt/hylätyt ja myönteinen arviointi koetaan helpompana kuin numeraalinen, kielteinen ja kirjallinen. Numeraalisen arvioinnin antamista vaikeuttivat yleisluontoiset arviointikriteerit. Lähiohjaajat ovat sitä mieltä, että kriittinen arviointi tulee ottaa kehittävänä. Myös Kejonen ja Sonné (1999, 37) ovat saaneet tulokseksi, että lähiohjaajat kokevat kielteisen arvioinnin antamisen vaikeana. Riikosen ja Tolvasen (2005, 35–36) tutkimuksen mukaan opiskelijat kokevat kielteisen arvioinnin rakentavana. Opiskelijan oppimisen kannalta sen tulee olla rehellistä ja oppimista edistävää. Kejonen ja Sonné (1999, 33) ovat saaneet samansuuntaisia tuloksia. Turusen (1995, 48) ja Tiaisen (2004, 30) tutkimusten mukaan kriittinen arviointi on motivoivaa, ohjaavaa ja neuvovaa, jos opiskelija tiedostaa oman kehittymisensä ja voimavaransa sekä osaa suhtautua kriittisesti omaan itseensä. Tiainen (2004, 30) on kuitenkin todennut, että kriittistä arviointia annetaan varoen.

Tutkimuksestamme selvisi, että opiskelijan ohjauksesta ja arvioinnista on hyvä olla vastuussa useampi lähiohjaaja. Turusen (1995, 65) tutkimuksessa tuli myös ilmi, että nimetty ohjaaja helpottaa arviointia ja tällöin hän on itse vastuussa arvioinnin onnistumisesta. Useamman ohjaajan osallistuminen arviointiin kuitenkin jakaa vastuuta. Tällöin opiskelija näkee myös erilaisia työskentelymalleja ja arviointi on monipuolisempaa. Tärkeää on, että ohjaajat tietävät harjoittelujakson yleiset tavoitteet (Riikonen & Tolvanen 2005, 33). Mettälän (1994, 48) te-

kemässä tutkimuksessa opiskelijat ovat kokeneet henkilökohtaisen lähiohjaajan puuttumisen kielteiseksi. Toisaalta myös tutkimuksessamme selvisi, että jokainen lähiohjaaja arvioi eri tavalla ja muiden hoitajien antama palaute ei välttämättä kantaudu arvioinnista vastaavalle.

Väliarvioinnissa lähiohjaajalla on mahdollisuus tuoda opiskelijan kehittämialueet esille. Tämä tulee tehdä rakentavasti, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus kehittää oppimistaan harjoittelujakson loppua kohden. Kouvo (2005, 50) on havainnut tutkimuksessaan saman opiskelijoiden näkökulmasta. Hänen mukaan väliarviointi toimii kehittävänä arviointina harjoittelun puolivälissä. Sen avulla opiskelijat tietävät mihin suuntaan ollaan menossa omien tavoitteiden suhteen ja mihin asioihin kannattaa vielä kiinnittää huomiota.

Tutkimuksestamme ilmeni, että lähiohjaajat kokevat opiskelijan ohjauksen ja arvioinnin raskaana. Raskaaksi sen tekevät suuret opiskelijaryhmät sekä se, että opiskelijoiden välillä ei ole taukoa. Osastolla ilmenevä kiire vaikuttaa myös opiskelijan saamaan ohjaukseen. Kejonen ja Sonné (1999, 37), Mettälä (1994, 48) sekä Riikonen ja Tolvanen (2005, 34) ovat saaneet tutkimuksissaan vastaavia tuloksia. Tiaisen (2004, 31) mukaan ohjaavat hoitajat kokevat opiskelija-arvioinnin aiheuttavan stressiä ja lisätyötä osastolla olevien muiden töiden lisäksi. Kejonen ja Sonné (1999, 37) sekä Turunen (1995, 72) ovat saaneet tuloksiksi, että lähiohjaajien mielestä opiskelijat koettiin rasisitteena ja heitä oli liikaa, jolloin lähiohjaajilla ei riittänyt motivaatio ja innokkuus ohjaamiseen sekä arviointiin. Myös opiskelijaryhmien nopea vaihtuvuus koettiin rasisitteena, koska silloin lähiohjaajat joutuivat aloittamaan arviointitoiminnan uudestaan alusta.

Johtopäätöksemme ovat:

- Opintojen vaihe on merkittävä tekijä arvioinnin antamisessa.
- Opiskelijat hyötyvät aiemmin opitusta teoriasta käytännön hoitotyössä.
- Arviointi annetaan opiskelijoiden laatimien tavoitteiden mukaan.
- Opiskelijan vastuullisuus oppimisesta näkyy motivoituneisuutena.
- Yhteiset työvuorot ovat merkittäviä opiskelijan kehittymisen, ohjauksen ja arvioinnin kannalta.
- Arvioinnin antaminen on vaikeaa.

- Lähiohjaajat ovat väsyneitä opiskelijoiden ohjaamiseen ja arvioimiseen.

7.2 Arvioinnin kehittäminen

Tutkimuksessamme selvisi, että lähiohjaajat kaipaavat lyhyitä koulutuksia työn ohessa sekä yksityiskohtaisia arviointikriteereitä. Kriteereiden käsitteitä pitää saada käytännönläheisemmäksi. Suomi (1999, 35–36) on havainnut tutkimuksessaan, että lähiohjaajat tarvitsevat koulutusta opiskelijan ohjatun harjoittelun arviointiin liittyen. Erityisesti koulutusta kaivattiin oppimisen arviointiperusteisiin liittyen. Kejonen ja Sonné (1999, 45) sekä Tiainen (2004, 31, 77) ovat saaneet tutkimuksissaan selville, että arviointilomakkeet koetaan vaikeaselitteisinä. Lähiohjaajat haluavat yksiselitteisiä arviointikriteereitä. Myös opettajilla tulee olla yhtenevät ohjeet opiskelijan harjoittelun antamisesta. Kejosen ja Sonnén (1999, 42, 45) sekä Turusen (1995, 72) tutkimuksien mukaan lähiohjaajat kaipasivat koulutusta myös teorian ja käytännön yhteensovittamisesta, erilaisista arviointimenetelmistä ja arvioitavista valmiuksista.

Tuloksistamme tuli ilmi, että lähiohjaajat haluavat lisätietoa harjoitteluun tulevista opiskelijoista sekä mitä heidän tulee opetussuunnitelman mukaan oppia. Mettälän (1994, 49) tutkimuksen mukaan opiskelijat kokevat vaikeaksi sen, jos ohjaajat eivät tiedä heidän lähtötasoaan, tavoitteitaan eikä opintojen vaihetta. Opetussuunnitelman tavoitteet edistävät kokonaisvaltaisen näkemyksen saamista opiskelijan tiedoista, taidoista ja asenteista, mutta ne ovat liian laajoja ja vaativia suhteessa harjoittelujaksojen pituuteen (Turunen 1995, 44–45). Kejosen ja Sonnén (1999, 42) mukaan lähiohjaajat kaipasivat henkilökohtaista ohjausta ja tietoa opetusohjelmista. Saimme tulokseksi, että henkilökohtaiset lähiohjaajat tulisi olla tiedossa ennen harjoittelujakson alkamista. Arvioinnin antamiseen toivottiin opettajien näkökulmaa. Lähiohjaajat haluavat yhteisiä palavereja opettajien kanssa, opettajia enemmän mukaan käytäntöön ja mahdollisuuden osallistua oppitunneille. Myös Kejosen ja Sonnén (1999, 42, 45) sekä Turusen (1995, 73) tutkimuksista selvisi, että lähiohjaajat toivoivat yhteisiä keskusteluja opettajan kanssa. Kejosen ja Sonnén (1999, 45) tutkimuksen mukaan lähiohjaajat halusivat opettajia enemmän käytäntöön mukaan, mutta Turunen (1995, 73) on kuitenkin saanut tästä päinvas-
taisia tuloksia.

Johtopäätöksemme ovat:

- Lyhyet koulutukset arvioinnin antamisesta.

- Yksityiskohtaiset arviointikriteerit.
- Lisäinformaatiota harjoitteluun tulevista opiskelijoista.
- Opetussuunnitelman läpikäyminen harjoitteluyksiköiden kanssa.
- Arviointikriteerit käytännönläheisemmiksi.
- Opettajat enemmän mukaan käytäntöön.
- Lähiohjaajille mahdollisuus osallistua oppitunneille.

8 POHDINTA

Tutkimuksen eettiset ja luotettavuuden ongelmat kohdistuvat pääsääntöisesti itse tutkimustoimintaan. Näitä ovat esimerkiksi tutkimukseen osallistuvien informoiminen, aineiston kerääminen ja analyysissa käytettävien menetelmien luotettavuus, anonymiteetin säilyminen sekä tutkimustulosten esittämistapaan liittyvät ongelmat. Kaikki tutkimuksessa tehdyt valinnat ovat moraalisia valintoja eli miten tutkimusaiheet valitaan ja mitä pidetään tärkeänä. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 125.) Tässä kappaleessa pohdimme tutkimuksemme tuloksia vielä enemmän, tutkimuksemme luotettavuutta ja eettisyyttä sekä mietimme jatkotutkimusaiheita.

8.1 Tulosten pohdinta

Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun – projektissa voidaan hyödyntää johtopäätöksiemme pohjalta tuotettua tietoa lähiohjaajien kokemuksista opiskelijoiden arvioinnin antamisesta ja lähiohjaajien haluamasta koulutuksesta. Kajaanin ammattikorkeakoulun tulisi informoida harjoittelupaikkoja nykyistä paremmin siitä, millaisia ja minkä vuosikurssin opiskelijoita on tulossa kyseessä olevaan toimintayksikköön. Myös opiskelijan tulisi tehdä tarkempi lähtötason kuvaus itsestään sekä alustavat tavoitteet siitä, mitä hän haluaa harjoittelun aikana oppia. Toisaalta toimintayksikön opiskelijavastaavan tulisi valita opiskelijoiden lähiohjaajat riittävän ajoissa, jotta opiskelijavastaava voi informoida kutakin lähiohjaajaa ohjaukseen tulevasta opiskelijasta. Tällöin opiskelija on lähiohjaajalle tutumpi ennen harjoittelun alkamista.

Jotta opiskelijan ohjaus jatkuu saumattomasti, tulee hänen tehdä yhteisiä työvuoroja nykyistä enemmän lähiohjaajan kanssa. Yhteisten työvuorojen avulla lähiohjaaja ja opiskelija tutustuvat toisiinsa ja heistä muodostuu tiivis työpari. Arvioinnin antaminen harjoittelujaksosta on helpompaa, jos lähiohjaaja on nähnyt opiskelijan kehittymisen koko harjoittelun ajan. Jotta opiskelija voi hyödyntää koulussa oppimaansa teoriaa ohjatussa harjoittelussa, ammattikorkeakoulun tulee huolehtia teoreettisen puolen opettamisesta ennen harjoittelujakson alkamista. Motivoituneen opiskelijan on helpompi laatia teorian pohjalta tavoitteet harjoittelulle, koska hän tietää mitä haluaa kyseiseltä harjoittelujaksolta oppia. Tavoitteista hän voi keskustella yhdessä lähiohjaajan kanssa ja tarkentaa niitä toimintayksikköön sopiviksi. Kun opiskelija on laatinut tarkat tavoitteet harjoittelujaksolle, on opettajan ja lähiohjaajan helpompi arvi-

oida häntä näiden pohjalta. Lähiohjaajat mahdollisesti jaksaisivat paremmin olla opiskelijoiden ohjaajina, jos opiskelijat olisivat motivoituneita ja tekisivät yhteisiä työvuoroja lähiohjaajan kanssa.

Kajaanin ammattikorkeakoulun tulisi laatia yksityiskohtaisemmat sekä käytännönläheisemmät arviointikriteerit riippuen siitä, millä harjoittelujaksolla opiskelija on. Esimerkiksi jos opiskelija tekee kirurgian harjoittelua, arviointikriteereidenkin tulisi koskea kirurgista hoitotyötä. Arviointikriteereitä laatiessa tulisi huomioida opiskelijan opintojen vaihe. Opettajalla tulisi olla enemmän resursseja opiskelijoiden ohjaukseen, jotta hän voi olla nykyistä paremmin käytännön hoitotyössä. Toisaalta lähiohjaajilla tulisi myös olla mahdollisuus osallistua opiskelijoiden oppitunneille. Kun lähiohjaajat tietäisivät paremmin, mitä opiskelijalle opetetaan teoriassa, osaisivat lähiohjaajat auttaa opiskelijaa teorian ja käytännön yhdistämisessä. Myös opettaja pystyy tukemaan käytännön ja teorian yhdistämisessä olemalla enemmän opiskelijan mukana käytännön hoitotyössä. Projektin järjestämässä koulutuksessa tulisi käydä läpi, mitä opiskelijoiden tulisi opetussuunnitelman mukaan harjoittelujaksoilla oppia ja millaiset ovat ohjatun harjoittelun arviointikriteerit. Koulutuksia tulee järjestää työn ohessa ja niiden on oltava lyhyitä.

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkijalla on eettinen vastuu tutkimuksestaan. Kun se kohdistuu ihmisiin, on selvitettävä miten tutkimukseen osallistuvien suostumus hankitaan, millaista tietoa heille annetaan sekä mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Nämä asiat on kerrottava siten, että tutkimukseen osallistuvat ymmärtävän ne. Tutkijan on huolehdittava, että osallistujat tietävät tutkimukseen osallistumisen olevan vapaaehtoista. Heillä on oikeus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa tutkimuksen aikana syytä ilmoittamatta ja oikeus kieltää jälkikäteen itseään koskevan aineiston käyttö tutkimusaineistona. Oleellisena osana tutkittavien suojaan kuuluu heidän oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen. Tutkimuksessa saadut tiedot ovat luottamuksellisia. Niitä ei luovuteta ulkopuolisille eikä käytetä muuhun kuin luvattuun tarkoitukseen. Kaikkien tutkimukseen osallistuvien on jätävä anonyymeiksi, elleivät he ole antaneet lupaa henkilöllisyyden paljastamiseen. Ennen kaikkea heillä on oikeus odottaa tutkijan noudattavan lupaamiaaan sopimuksiaan, eikä

tutkimuksen rehellisyyttä tule vaarantaa. (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27; Tuomi & Sarajärvi 2002, 126–129.)

Tutkijan eettiset ratkaisut ja tutkimuksen uskottavuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. Uskottavuus tarkoittaa sitä, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämän loukkauksena voidaan pitää esimerkiksi muiden tutkijoiden osuuden vähättelyä, puutteellisesti viitattuja aikaisempia tutkimustuloksia, tutkimustulosten tai käytettyjen menetelmien huolimattontaa ja siten harhaanjohtavaa raportointia, tulosten puutteellista kirjaamista ja säilyttämistä tai samojen tulosten julkaisemista useita kertoja näennäisesti uusina. Myös muiden tutkijoiden tekstin plagiointia voidaan pitää tieteellisenä vilppinä, jolla tarkoitetaan sepitettyjen, vääristeltyjen tai luvattomasti lainattujen havaintojen ja tulosten esittämistä omina. Jos tutkija lainaa toisten tutkijoiden tekstiä, on se osoitettava asianmukaisin lähdemerkinnöin. (Hirsjärvi ym. 2004, 27–28; Tuomi & Sarajärvi 2002, 129–130.)

Meidän opinnäytetyössämme eettisyys tarkoittaa sitä, että informoimme haastatteluun osallistuvia hoitajia opinnäytetyöstä. Lähetimme ensin opiskelijavastaavalle tiedotteen (LIITE 3), jossa pyysimme häntä etsimään laatimiemme kriteereiden täyttävät lähiohjaajat. Hän antoi tutkimukseen osallistuville lähiohjaajille tarkoittamamme saatekirjeen (LIITE 4). Sekä tiedotteessa että saatekirjeessä kerroimme opinnäytetyöstämme, sen tarkoituksesta ja luonteesta sekä tutkittavien valintakriteereistä. Saatekirjeessä ilmeni, että opinnäytetyöhömme osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastateltavilla oli oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Haastateltavien henkilöllisyys ei tullut ilmi missään opinnäytetyön vaiheessa. Tiedotteen sekä saatekirjeen loppuun laitoimme yhteystietomme, jotta lähiohjaajat pystyivät ottamaan meihin yhteyttä halutessaan.

Nauhoitettuja haastatteluita auki kirjoittaessamme säilytimme haastatteluihin osallistuvien anonymiteetin, sillä haastatteluita ei ollut kuulemassa kukaan ulkopuolinen. Säilytimme kirjoitetun tekstin paikassa, josta muut eivät päässeet sitä lukemaan. Nauhoitimme haastatteluiden päälle uudelleen, jolloin niitä ei päässyt kukaan kuuntelemaan. Olemme pyrkineet opinnäytetyössämme kirjoittamaan muiden tutkijoiden tekstin omin sanoin vääristelemättä kuitenkaan asian alkuperäistä tarkoitusta. Suoraan lainatun tekstin olemme merkinneet asianmukaisin lähdemerkinnöin. Emme ole vääristäneet tutkimustuloksia vaan olemme kirjanneet ne siten, kuinka ne ovat haastatteluissa tulleet ilmi.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus

Virheiden syntymistä pyritään välttämään tutkimuksessa, jonka vuoksi sen luotettavuutta tulee arvioida. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuudessa on kyse totuudesta ja objektiivisesta tiedosta. Näiden lisäksi on syytä erottaa toisistaan havaintojen luotettavuus ja puolueettomuus. Tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteutuksesta ja sen eri vaiheista lisää luotettavuutta. Aineiston keruusta kerrotaan sen olosuhteista ja paikoista, joissa se kerättiin. Luotettavuutta lisää myös se, että kerrotaan tarkasti tiedonkeruuseen käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat ja tutkijan oma itsearviointi tilanteesta. (Hirsjärvi ym. 2004, 216–218; Tuomi & Sarajärvi 2002, 131, 133, 138.)

Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavien valinnassa kiinnitetään huomiota tarkoituksenmukaisuuteen. Haastateltavat valitaan sen mukaan, ketkä haluavat osallistua tutkimukseen ja kykenevät ilmaisemaan itseään. Opinnäytetyössä tulee ilmetä, millä periaatteella haastatteluun osallistujat on valittu. Haastattelujen luotettavuutta lisää se, että tutkimukseen osallistujat on mahdollista tavoittaa helposti myöhemmin, jos on tarpeen täydentää aineistoa. Tutkittavat voivat jättää vapaamuotoisessa haastattelussa kertomatta olennaisia asioita, muunnella totuutta, valehdella tai muistaa väärin. Toisaalta luotettavuutta voi heikentää se, että haastattelussa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Luotettavuuden pohdinnassa tulee kiinnittää huomiota tutkittavien haastattelujen paikkansapitävyyteen. Tutkijan tulee kirjoittaa oma kuvaus haastattelujen kulusta. Luotettavuutta voi heikentää myös se, että tutkijat saattavat esittää johdattelevia kysymyksiä saadakseen haluamansa vastaukset tai jättää huomioimatta sen tiedon, jolla tutkijat eivät koe olevan merkitystä. Luotettavuutta heikentää se, että haastattelijan esittämät kysymykset ovat liian suppeita. Tämä voi saada aikaan sen, että haastateltavat eivät saa omia ajatuksiaan esille. Toisaalta liian laajat kysymykset johtavat tutkimusaineiston suureen määrään, jolloin tutkija joutuu jättämään osan huomioimatta. (Hirsjärvi ym. 2004, 195, 217–218; Nieminen 1997, 216–217; Padgett 1998, 92; Tuomi & Sarajärvi 2002, 138.)

Aineiston analysoinnissa on keskeistä luokittelujen tekeminen. Tutkijan tulee löytää tutkimusaineistoista luokitukset, sillä aineistolla ei ole ennalta määrättyjä raameja. Lisätäkseen tutkimuksensa luotettavuutta, tutkijan tulee kirjata ja perustella omat luokitteluperusteensa sekä esittää riittävä määrä aineiston alkuperäisilmauksia analyysin tueksi. Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkijan muodostamat luokat ovat toisensa poissulkevia. Tutkijan tulee

tulosten tulkinnassa kertoa, millä perusteella hän esittää tulkintojaan ja mihin hän päätelmänsä perustaa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus perustuu tutkimuksen arvioitavuuteen ja toistettavuuteen. Arvioitavuus tarkoittaa, että tutkimus on kirjoitettu siten, että lukija pystyy seuraamaan tutkijan päättelyä ja arvioimaan sitä. Toistettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkijan tulee kirjoittaa siten, että hän saa lukijan vakuuttuneeksi tekemiensä ratkaisujen oikeutuksesta, muodostettujen luokkien perusteluista ja tutkimuksen kulun luotettavuudesta. Tutkija voi lisätä tutkimuksensa luotettavuutta käyttämällä alkuperäisilmauksia selventämään tutkimustuloksia. (Hirsjärvi ym. 2004 217–218; Mäkelä 1990, 42–59; Nieminen 1997, 219; Tuomi & Sarajärvi 2002, 138.)

Opinnäytetyöhömmme osallistuminen oli vapaaehtoista ja kaikki tutkittavat osallistuivat haastatteluihin omasta tahdostaan. Kerroimme saatekirjeessä haastatteluun osallistuville, että he voivat lopettaa tutkimukseemme osallistumisen missä vaiheessa tahansa syytä ilmoittamatta. Luotettavuutta lisäsi se, että olimme laatineet tarkat kriteerit haastateltavien valinnalle. Osastolla toimivan opiskelijavastaavan auttaminen haastateltavien valinnassa voi heikentää tutkimuksemme luotettavuutta, koska hänellä saattoi olla näkemys siitä, kuka lähiohjaajista olisi haastatteluun sopiva. Meillä olisi ollut mahdollisuus tavoittaa haastatteluun osallistujat myöhemmin, jos olisimme tarvinneet lisätietoa haastatteluihin. Emme kuitenkaan tarvinneet täydennystä aineistoomme. Mielestämme saimme vastaukset tutkimustehtäviimme. Haastateltavat kertoivat mielestämme rehellisesti mielipiteensä esittämiimme kysymyksiin.

Haastattelutilanteissa olimme molemmat läsnä, koska erikseen tehtyinä ne olisivat voineen poiketa toisistaan. Omat mielipiteemme ovat saattaneet vaikuttaa haastattelutilanteissa, koska meillä on ohjattujen harjoitteluiden myötä syntynyt näkemys opiskelijan arviointiin vaikuttavista tekijöistä ja lähiohjaajien mielipiteistä arvioinnin antamisesta. Vaikka yritimme olla haastattelutilanteessa puolueettomia, ovat mielipiteemme saattaneet näkyä kysymysten laadinnassa ja muotoilussa. Opinnäytetyömmme luotettavuutta heikensi mahdollisesti se, että parihaastattelutilanteessa toinen haastateltava saattoi dominoida tilannetta, jolloin toisen mielipiteet pystyivät jäämään toissijaisiksi.

Haastatteluiden pohjalta teimme ensin molemmat erikseen sisällönanalyysin, jonka tulokset olivat yhdenmukaiset. Lopuksi kokosimme sisällönanalyseista yhteenvedon, joka lisää tutkimuksemme luotettavuutta. Muodostimme ala- ja yläkategoriat aineistoista nousseiden samansuuntaisten asioiden pohjalta. Tutkimuksemme luotettavuutta lisää, että olemme käyttäneet alkuperäisilmauksia esittämiemme tulosten tukena. Opinnäytetyömmme luotettavuutta

lisää se, että olemme saaneet opinnäytetyössämme samansuuntaisia tuloksia aikaisemmin tehtyjen tutkimusten kanssa. Toisaalta luotettavuutta voi heikentää se, että olemme käyttäneet melko vanhaa lähdemateriaalia. Tämä johtuu siitä, että emme löytäneet opinnäytetyöhön liittyviä uudempia tutkimuksia.

8.4 Tutkimusprosessin pohdinta ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää lähiohjaajien näkemyksiä arvioinnin antamisesta ja sen kehittämistä. Tavoitteena on tuottaa tietoa Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun – projektille sekä kehittää opiskelijan ohjatun harjoittelun arviointia antoisammaksi. Tutkimuksen rajaaminen ja tutkimustehtävien asettaminen oli helppoa, jossa meitä auttoi opinnäytetyömme ohjaaja. Rajasimme aiheen hoitajien näkökulmaan, koska se antaa meille valmiuksia toimia ammattiin valmistumisen jälkeen hoitoalan opiskelijoiden ohjaajina ja arvioijina. Aihe kiinnosti meitä, koska saamamme harjoittelukokemuksen mukaan hoitajat kokevat hoitotyön opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioimisen melko vaikeana. Vaikka ohjatun harjoittelun arviointia on kehitetty, pyrimme opinnäytetyöllämme kehittämään sitä vielä eteenpäin. Koemme tämän tärkeäksi asiaksi, koska hoitotyön opiskelijoiden ammatillinen osaaminen kehittyy, jos ohjaavilla hoitajilla on valmiuksia ohjatun harjoittelun arvioinnin antamiseen.

Aloitimme tutkimusprosessin keväällä 2006 keräämällä aineiston. Kirjoitimme haastattelut auki heti tämän jälkeen, mikä oli hidasta ja aikaa vievää. Kesän aikana teimme sisällönanalyysin molemmat erikseen. Syksyllä 2006 opiskelujen alettua teimme niistä yhteenvedon sekä kirjoitimme teorian. Teoriaosuuden kirjoittaminen oli raskasta ja vaikeaa. Tämän jälkeen pääsimme kirjoittamaan tuloksia sekä johtopäätöksiä. Sisällönanalyysin tekeminen sekä tulosten kirjoittaminen oli mielestämme prosessin mielenkiintoisin ja mukavin osuus, koska siinä näimme käytännössä työmme tuloksen. Kokonaisuudessaan tutkimusprosessin tekeminen on ollut haastavaa ja se on vaatinut meiltä ajankäytön suunnittelua. Olemme oppineet opinnäytetyötä tehdessämme hakemaan tietoa ja suhtautumaan eri lähteisiin kriittisesti.

Opinnäytetyömme tuloksista nousi esiin ajatus, että ohjatun harjoittelun arvioinnin antamiseen kaivattaisiin opettajien mielipiteitä. Tämä voisi olla hyvä jatkotutkimusaihe, koska arviointia on tästä näkökulmasta tutkittu vähän. Opettajat osaisivat kertoa, mitä he haluavat lä-

hiohjaajien antamissa ohjatun harjoittelun arvioinneissa näkyvän. Lähiohjaajat kaipasivat opettajien näkökulmaa siihen, millainen arviointi hyödyntäisi eniten opiskelijaa sekä opettajaa. Opettajat voisivat kiinnittää huomiota itsensä sekä lähiohjaajien antamassa arvioinnissa niihin näkökulmiin, mitkä hyödyntävät eniten opiskelijan oppimista pitemmällä aika välillä.

LÄHTEET

- Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351 Viitattu 23.8.2006
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351>
- Benner, P. 1989/1993. Aloittelijasta asiantuntijaksi. 3. painos. Juva: WSOY
- Eloranta, S. 2000. Kehityskeskustelu vanhempien näkökulmasta. Teoksessa Jukka Vuorinen (toim.) 2000. Arviointi ja kehityskeskustelu. Jyväskylä: Gummerus.
- Harjoittelun kehittämishanke 2006. Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu: Tulostettu 22.8.2006
<http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harke-tietopankki/julkaisut/Suositus%20harjoittelusta,%20sen%20j%C3%A4rjest%C3%A4misest%C3%A4%20ja%20terminologiasta%2010.5.2006.pdf#search=%22suositus%20harjoittetus-20sen%20j%C3%A4rjest%C3%A4misest%C3%A4%20ja%20terminologias-20ta%22>
- Heinonen, N. 2003. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Monisteita 2003:22. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Tulostettu 22.8.2006
<http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harke-tietopankki/julkaisut/Terveysalan%20koulutuksen%20ty%C3%B6ss%C3%A4oppiminen%20ja%20ohjattu%20harjoittelu.pdf#search=%22terveysalan%20koulutuksen%20ty%C3%B6ss%C3%A4oppiminen%20ja%20ohjattu%20harjoittelu%22>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Tammi.
- Hupli, M. & Rae-Björk, P. 2004. Ammatillinen kasvu ja sen kehittyminen ensimmäisen ohjatun harjoittelun aikana –hoitotyön opiskelijoiden näkemyksiä. Teoksessa Hupli, M. & Salminen, L. (toim.) 2004. Terveysalan opettajana 2000-luvulla, osa I. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. Sarja A44/2004. Turku.
- Jaku-Sihvonen, R. & Heinonen, S. 2001. Johdatus koulutuksen uudistuvaan arviointikulttuuriin. Opetushallitus. Arviointi 2/2001. Helsinki.
- Jauhiainen, M. 1998. Omapotilas ja opiskelija – ohjatun harjoittelun malli. Yksilövastuun hoitotyön ilmeneminen opiskelupäiväkirjojen analyysissä. Mikkelin ammattikorkeakoulu: Artikkeleita, opinnäytetöitä ja tiedotteita.
- Kankainen, A. & Rokkanen, R. 1995. Kliinisen opiskelun ohjaamisesta. Teoksessa Hoitotyön vuosikirja 1996. Väestö ja hoitotyön asiantuntijuus. Tampere: Kirjayhtymä

- Karjalainen, A. 2001. Tentin teoria. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirjatyö. Viitattu 5.9.2006
http://tievie oulu.fi/arvioinnin_abc/liitetiedostot/tentin_teoria_vaitoskirja.pdf
- Kauronen, M-L. 1994. Sairaanhoidonopiskelijoiden klinisen opiskelun arviointi. Sisällönanalyysi käytännön ohjaajien antamasta arvioinnista ja opiskelijoiden itsearviointista. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Tutkielma.
- Kejonen, M. & Sonné, V. 1999. Sairaanhoidaja opiskelijan harjoittelun ohjaajana. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimuksen metodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koppinen, M-L., Korpinen, E. & Pollari, J. 1994. Arviointi oppimisen tukena. Juva: WSOY
- Kouvo, M. 2005. Fysioterapiaopiskelijoiden kokemuksia käytännön työharjoittelusta. Työharjoitteluympäristön, ohjauksen ja käytännön työharjoittelun arviointilomakkeen merkitys opiskelijan oppimisprosessissa. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785 Viitattu 23.8.2006
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559 Viitattu 23.8.2006
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>
- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) n.d. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WSOY.
- Leino-Kilpi, H. 1991. Kehittävän opiskelija-arvioinnin kokeilu terveydenhuoltoalalla. Loppuraportti 1, yleinen osa. Opetushallituksen julkaisusarjat. Raporttisarja 1/1991. Helsinki.
- Lyyra, M. 1999. Terveys- ja sosiaalialan opettajan näkemyksiä opiskelijoiden itseohjautuvuudesta ja siihen tukemisesta. Teoksessa Tossavainen, K. & Turunen, H. (toim.) 1999. Terveys- ja sosiaalialan opiskelijoiden ohjaamisesta ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Mettälä, K. 1994. Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuksia klinisen opiskelun arvioinnista. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Terveystieteiden laitos. Terveystieteiden laitos. Tutkielma.
- Munnukka, T. & Kiikkala, I. 1994. Hoitotyön asiantuntijuus – Sairaanhoidajakoulutuksen opetussuunnitelmaan, opiskelevien sairaanhoitajien näkemyksiin ja kirjallisuuteen perustuva tarkastelu. Referee-artikkeli. Teoksessa Hoitotyön vuosikirja 1995. Vastaako hoitotyö yhteiskunnan haasteisiin?. Tampere: Kirjayhtymä

- Munnukka, T. 1995. Oppiminen omahoitajaksi ja sairaanhoidon opiskelijan ohjaus – ohjaajien kokemana. Referee-artikkeli. Teoksessa Hoitotyön vuosikirja 1996. Väestö ja hoitotyön asiantuntijuus. Helsinki: Kirjayhtymä
- Munnukka, T. 1997. Hoitamaan oppiminen ja opettaminen. Käytännöllinen opetus sairaanhoitajakoulutuksessa. Tampereen yliopisto. Tampere.
- Mäkelä, K. 1990. Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Mäkelä, K. (toim.) Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Gaudeamus. Helsinki: Painokaari Oy.
- Nieminen, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva:WSOY.
- Niskanen, S-L. 2005a. Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun – hanke. Viitattu 3.10.2006
<http://www.stm.fi/Resource.phx/hankk/hankt/naytto/hoitotyoseminaari2005teema2.htx.i1188.pdf>
- Niskanen, S-L. 2005b. Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun – projektisuunnitelma.
- Nummenmaa, A-R. 1992. Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen. Opetushallitus. Helsinki.
- Oinonen I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Liseniaatintyö. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Sarja A. Tutkimuksia. Saarijärvi: Gummerus Kirjapainoyksikkö.
- Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian kehittelyä. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. Oppimateriaaleja 99. Palmenia-kustannus.
- Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, opintojen keskeiset sisällöt ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriö. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24.
- Peltonen, H. 2000. Kasvattajana sosiaali- ja terveysalan ammattiteissa. Helsinki: Tammi.
- Padgett, D. K. 1998. Qualitative Methods in Social Work Research. Challenges and Rewards. California: Sage
- Riikonen, S. & Tolvanen, S. 2005. Käytännön harjoittelun ohjaus vuosina 2003 ja 2004. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Robson, C. 2001. Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille. Tampere: Tammi.
- Räisänen, A. 1992. Arvioinnin syvällisyys terveydenhuollon peruslinjan yleisjaksolla. Opetushallitus. Helsinki.
- Räisänen, A. & Vainio, L. 1996. Etsi laatu itsestäsi – Itsearviointikäytäntöjä.. Arviointi 12/96. Opetushallitus. Helsinki.

- Santala, H. 2001. Työssäoppimisen yhteistyö – sisältö, kokemuksia ja käytäntöjä. Teoksessa Rökköläinen, M. & Uusitalo, I. (toim.) 2001. Työssäoppiminen ja ohjaus ammatillisissa oppilaitoksissa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Suomi, A-L. 1999. Sairaanhoidajaopiskelijan klinisen oppimisen arviointi – sairaanhoitajan näkökulma. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Talvitie, S. 2003. Sosionomiopiskelijoiden ohjatut harjoittelut. Harjoittelut ja niiden ohjaus ammattiin oppimisen tukena. Turun ammattikorkeakoulu. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 10.
- Tiainen, A-I. 2004. Sairaanhoidaja harjoittelun ohjaajana. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Licensiaatin tutkimus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Turunen, P. 1995. Käytännön ohjaajien käsityksiä sairaanhoidon opiskelijoiden klinisen opiskelun arvioinnista. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Tutkielma.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352 Viitattu 23.8.2006
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>
- Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Kirjayhtymä.
- Vesanto, A. 1995. Opiskelija – omahoitajana toiminen sairaanhoidon opiskelijoiden ammatitaidon edistäjänä. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. TOP-koulutus.
- Väänänen, S. 1998. Ohjaavien fysioterapeuttien käsityksiä arvioinnista ja sen toteuttamisesta fysioterapeuttiopiskelijoiden käytännön harjoittelussa. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteen laitos. Fysioterapian pro gradu- tutkielma.
- Walde'n, T. 1999. Opiskelijan tavoitteet klinistä opiskelua ja opiskelija-arviointia ohjaavina tekijöinä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.

LIITTEIDEN LUETTELO

Liite 1 Toimeksiantosopimus

Liite 2 Lupahakemus

Liite 3 Tiedote osaston opiskelijavastaavalle

Liite 4 Saatekirje lähiohjaajille

Liite 5 Esimerkki sisällönanalyysista

**TOIMEKSIANTOSOPIMUS
OPINNÄYTETYÖT
MUUT OPPIMISPROJEKTIT**

Päiväys

28.2.2006

**TOIMEKSIANTOSOPIMUS OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVISTÄ OPINNÄYTETÖISTÄ JA
MUISTA OPPIMISPROJEKTEISTA**

TOIMEKSIANTAJAN TIEDOT

Toimeksiantaja	<u>Kajaanin ammattikorkeakoulu, Hyvinvointiala, Yhteistoimintamall ohjattuun harjoitteluun - projekti</u>
Osoite ja puhelinnumero	<u>Ketunpolku 4, PL 52, 87101 Kajaani</u>
Työn ohjaaja toimeksiantajan puolelta	<u>Sirkka-Liisa Niskanen</u>

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Toimeksiannon kuvaus (mahdollinen liite, projek- tikuvaus yms)	<u>Opinnäytetyö: Lähiohjaajien näkemyksiä ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittämisestä</u>
Aikataulu	<u>syksy 2006</u>
Kustannusarvio ja kustan- nusvastuu	<u>viralliset ja lopulliset kopiot kustantaa toimeksiantaja</u>
Lopputuotoksen muoto	<u>opinnäytetyö / raportti</u>

TOIMEKSIANNON TEKIJÄT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Toimeksiannon tekijät ja yhteystiedot (opiskelijat)	<u>Marjaana Kuosmanen</u>	<u>Riikka Puoskari</u>
Toimeksiannon ohjaaja Kajaanin amk:ssa	<u>Sirkka-Liisa Niskanen</u>	
Työstä tehdään	☒ opinnäytetyö ☐ muu, mikä	

Marjaana Kuosmanen Riikka Puoskari
Tekijöiden allekirjoitukset

Sirkka-Liisa Niskanen
Toimeksiantajan allekirjoitus

HYVINVOINTI
Sairaanhoidajakoulutus
Terveydenhoitajakoulutus
PL 52, (Ketunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
PL 52, (Ketunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenomikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinöörikkoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU

TOIMEKSIANTOSOPIMUS

2

OPINNÄYTETYÖT

MUUT OPPIMISPROJEKTIT

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Tavoitteet Toimeksiantajan kannalta	Tavoitteena on saada selville lähiohjaajien mielipiteitä ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittamisestä. Projektin puitteissa on tarkoitus järjestää koulutusta hoitotyön tekijöille ohjattuun harjoitteluun liittyvistä asioista, sekä luoda toimintakäsikirja ohjatulle harjoittelulle.	
Opiskelijoiden oppimisen kannalta	Opiskelijoiden ammatillinen osaaminen kehittyy, jos ohjaavilla hoitajilla on valmiuksia ohjatun harjoittelun arvioinnin antamiseen. Opiskelijat saavat valmiuksia toimia ohjaavina hoitajina muille opiskelijoille. Pystymme muodostamaan aiheesta oman näkemyksen, ja esittämme sen kirjallisesti sekä suullisesti. Opinnäytetyön myötä asiantuntijuuden kriittinen ja tieteellinen ajattelu kehittyy.	
Keskeiset tuotokset (raportit, suunnitelmat, tuotteet, esitteet, tietokoneohjelmat, tilaisuudet yms.)	Raportti	
Sovitut kokoukset ja raportoinnit	Ohjaukset tarpeen mukaan	
Projektin resurssit		
1. Toimeksiantaja		
2. Opiskelijat		
3. Ammattikorkeakoulun ohjausresurssit		
Kustannusarvio ja kustannusvastuu Materiaalit Laitekustannukset Opiskelijoiden palkkiot Ohjaavan opettajan palkkiot Matkakustannukset Muut	Arvio Viralliset ja lopulliset kopiot muut kopiot	Vastuu toimeksiantaja, yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projekti tekijät itse
Muuta Luottamuksellisuus Tekijänoikeudet Laskutus	Luottamuksellisuus yleinen Tekijänoikeudet siirtyvät opinnäytetyön valmistuttua projektille	

Sopimuksessa noudatetaan Kajaanin ammattikorkeakoulun vakioehtoja opiskelijatyönä tehtävistä toimeksiannoista.

HYVINVOINTI
Sairaanhoitajakoulutus
Terveydenhoitajakoulutus
PL 52, (Ketunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
PL 52, (Ketunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenomikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinöörikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Sosiaali- ja terveystoimi

HAKEMUS / LUPA

Ylihoitajan myöntämä lupa opinnäytetyölle/
hoitotieteelliselle tutkimukselle

00.00.0000

Opiskelijan/opiskelijoiden nimet Marjaana Kuosmanen Piikka Ruuskari	Osoite	Puhelin
Oppilaitos Kajaanin ammattikorkeakoulu	Koulutusohjelma /suuntautumisvaihtoehto Hoitotyön koulutusohjelma/terveydenhoitotyön suuraikautumisvaihtoehto	
Opinnäytetyön / tutkimuksen nimi Lähiohjaajien näkemyksiä ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittämiseksi		
Mihin tulosalueen/ vastuualueen/ yksikön kehittämishankkeeseen opinnäytetyö / tutkimus liittyy Perhepalvelut; yhteiset palvelut		
Opinnäytetyön / tutkimuksen tavoitteet ja lyhyt kuvaus toteutuksesta Opinnäytetyömme tavoitteena on saada selville lähiohjaajien mielipiteitä ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittämiseksi. Tarkoituksenamme on haastatella opiskelijoiden lähiohjaajina toimineita kättilöitä, sairaanhoitajia sekä lastenhoitajia.		
Opinnäytetyön / tutkimuksen aikataulu Opinnäytetyö valmis syksyllä 2006		
Kustannuksista vastaa		(pvm ja nimi)
☒ Opiskelija / tutkija ☐ Tulosalue /vastuualue/ tulosyksikkö, josta sovittu kanssa		
Opinnäytetyön / tutkimuksen raportointi		Raportoinnin ajankohta
☒ Opinnäytetyö toimitetaan ylihoitajalle ☐ Opinnäytetyöstä pidetään osastokokous ☒ Jokin muu tapa, mikä opinnäytetyö esitellään syksyllä 2006		ajankohta ilmoitetaan myöhemmin ajankohta ja paikka ilmoitetaan myöhemmin
Työryhmä		
Oppilaitos	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys Sirkka-Liina Niskanen	Puhelin 08-61895216
Yksikkö / terveysasema	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
	Osastonhoitajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
Pvm ja allekirjoitus (hakija / hakijat) 28.2.2006 Marjaana Kuosmanen Piikka Ruuskari		

Opiskelija / tutkija täyttää ja vastaa allekirjoitusten hankkimisesta

Päätös

☒ Lupa opinnäytetyöhön / tutkimukseen myönnetään hakemuksen mukaisesti ☐ Hakemus palautetaan täydennettäväksi seuraavin muutoksin (lisätilaa kääntöpuolella)
☐ Hakemus hylätään, miksi _____
☒ Ei Johtoryhmäkäsittelyä ☐ Anomus hyväksytty johtoryhmässä ☐ Anomus hylätty johtoryhmässä
Pvm ja allekirjoitus 6.3.2006 Liisa Kujala

Kopio myönnetystä luvasta liitteineen lähetetään tulosyksikön osastonhoitajalle ja hallintoylihoitaja Helena Heikkiselle (Sotkamontie 13 Rivitalo B 6, 87140 Kajaani)

7.3.2005

Työyksikön opiskelijavastaava!

Olemme kaksi Kajaanin ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijaa. Teemme opinnäytetyötä aiheesta

Lähiohjaajien näkemyksiä ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittämisestä.

Tavoitteena on saada tietoa, millaisia käsityksiä lähiohjaajilla on ohjatun harjoittelun arvioinnin antamisesta sekä saada tietoa sen kehittämisestä. Tarkoituksenamme on haastatella kuutta viimeisimmän vuoden aikana ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille toiminutta lähiohjaajaa. Toteutamme haastattelut kahden hengen ryhmissä.

Opinnäytetyömme toteutetaan Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projektin osana. Projektin puitteissa on tarkoitus järjestää koulutusta hoitotyön tekijöille ohjattuun harjoitteluun liittyvistä asioista, jonka apuna opinnäytetyömme toimii.

Toivomme, että auttaisit meitä kriteerin täyttävän lähiohjaajien valinnassa haastatteluun. Ilmoittaisitko meille ketkä olisivat sopivia haastateltaviksi sekä milloin haastattelut olisi mahdollista toteuttaa. Tekisimme haastattelut mieluiten ennen pääsiäistä. Jos se ei ole mahdollista, niin kuitenkin huhtikuun aikana.

Lämmin kiitos yhteistyöstä!

Terveisin,

Marjaana Kuosmanen

Riikka Puoskari

Jos sinulla on jotain kysyttävää, voit ottaa yhteyttä meihin.

Marjaana Kuosmanen puh. xxx-xxxxxxx / sth3samarjaanak@kajak.fi

Riikka Puoskari puh. xxx-xxxxxxx / sth3sariikkap@kajak.fi

Hyvä hoitotyöntekijä!

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa Kajaanin ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyöstä aiheesta

Lähiohjaajien näkemyksiä ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjatun harjoittelun arvioinnista ja sen kehittämisestä.

Tarkoituksenamme on saada tietoa siitä,

- miten lähiohjaajat kokevat arvioinnin ja
- kuinka sitä voisi kehittää sekä
- millaista lisäkoulutusta aiheesta kaivattaisiin.

Keräämme aineiston tutkimukseemme haastattelun avulla. Toivomme, että sinä, joka olet toiminut ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijan lähiohjaajana viimeisimmän vuoden aikana voisit osallistua haastatteluun. Haastattelu suoritetaan täysin luottamuksellisesti eikä henkilöllisyys tule missään vaiheessa ilmi. Haastattelu on tarkoitus toteuttaa huhtikuussa 2006.

Sinulla on oikeus kieltäytyä osallistumasta haastatteluun sekä myös myöhemmin syytä ilmoittamatta keskeyttää osallistuminen.

Tutkimuksemme valmistuu lokakuussa 2006. Valmis opinnäytetyömme annetaan osastollenne. Opinnäytetyömme toteutetaan Yhteistoimintamalli ohjattuun harjoitteluun - projektin osana. Projektin puitteissa on tarkoitus järjestää koulutusta hoitotyön tekijöille ohjattuun harjoitteluun liittyvistä asioista, jonka apuna opinnäytetyömme toimii.

Kiittäen,

Marjaana Kuosmanen

Riikka Puoskari

Jos sinulla on jotain kysyttävää, voit ottaa yhteyttä meihin.

Marjaana Kuosmanen puh.xxx-xxxxxxx / sth3samarjaanak@kajak.fi

Riikka Puoskari puh. xxx-xxxxxxx / sth3sariikkap@kajak.fi

ESIMERKKI SISÄLLÖN ANALYYSISTA

ALKUPERÄISET ILMAISUT

mutta semmosessa, jos se niinku työn ohessa ois, semmosia lyhyviä vaikka tunnin koulutuksia, siis niitä ite haluttais

tämmösestä niinku, että kirjallisesti näkisi niinku nämä esim. numeroarvioinnit ja selkeitä ois

siinä harjoittelussa kun on semmonen opiskelija, että toisaalta tätä ja toisaalta tuota, että ois vähän semmosta niinku pohjaa sille omalle arvioinnille

mitä esimerkiksi opettajat haluais että siinä kirjallisessa arvioinnissa näkyy

minkälaisia asioita siinä niinku pitäis olla, että mikä sitten hyödyttäis enten opiskelijaa ja opettajaa

selkeitä malleja arviointiin

nimetyt ohjaajat opiskelijoille

nyt tämä ryhmä, mikä tekkee naistentautien tai tuota kirurgian jaksoa, heillä ei ole nimettyjä ohjaajia, niin sitä mä niinku mietin, että millä lailla heidän arviointinsa, kuka on vastuussa heidän arvioinnistaan, kuka tekee sen lopullisen arvioinnin ja kuka on mukana siinä loppuarvioinnissa

kentälle tietoa siitä mihinkä suuntaan ollaan menossa ja jonkun näköstä infoa

semmosia yksityiskohtaisempia ne ohjeet niihin numeroihin

PELKISTETYT ILMAISUT

työn ohessa lyhyet koulutukset

kirjalliset ohjeet

selkeät ohjeet arvioinnista

mitä opettajat haluavat kirjallisessa arvioinnissa näkyvän?

minkälaiset asiat hyödyntävät opiskelijaa ja opettajaa?

selkeitä malleja arviointiin

nimetyt ohjaajat jokaiselle opiskelijalle

nimetyt ohjaavat kaikille opiskelijoille, jotka ovat vastuussa arvioinnin antamisesta

informaatiota kentälle eri suuntauksista

yksityiskohtaiset ohjeet numeroiden antamiseen

ei mitään yleistämmöisiä, et se on ihan eri asia olla vaikka äitiyshuollon jaksolla tai kirurgisella jaksolla, että mitä voijaan olettaa johonkin numeroon

informaatiota millä tasolla harjoitteluun tuleva opiskelijaryhmä on

koulun puolelta toivos semmosta hyvää vaikka jottain nivaskaa, missä vähän ohjeistettas, ei paksua

nykyään tiedetään opiskelijaryhmistä missä vaiheessa opiskelua ne on, montako opiskelijaa tulee, minkä nimisiä tulee, mutta ei paljon muuta... ois hieno juttu, jos tuo opiskelijoista ohjaava ihminen pystyisi etukäteen informoimaan vähän enemmän, että minkälaisia opiskelijoita tulee

koulumaailma ja käytännön sairaalamaailma puhuu eri kieltä

ois mukava jos me saatas aina välillä käyä siellä tunnilla, aina milloin missäkin tunnilla, vaikka kuunteluoppilaana tai tiettäis vähän minkälaista siellä on, ja opettajat kävis täällä

opetussuunnitelma on varmaan yks semmonen, että miten saatas, että me tiettäis se sisältö, että mitä pitää niitten opiskelijoiden osata, sitten nämä kaikki käsitteet ja koulun puolelta se, että mitenkä se koulu toivois sitä arviointia annettavan, että se ois yhtenäistä

ois jotkut pelisäännöt minkä mukkaan sitä annetaan

arviointilomakkeen käsitteitä pitäis purkaa auki

jos tätä numeraalista arviota ajatellaan niin pitäis olla niin ku semmoset selkeesti yhtenäiset niiku ohjeet, että mitä tavallaan voidaan olettaa mihinkin numeroon

kriteerit eivät yleisluontoisia, vaan ne olisi eritelty riippuen siitä millä jaksolla opiskelija on

informaatiota, millainen opiskelijaryhmä on tulossa

lyhyet, selkeät ohjeet arvioinnin antamisesta

lisää informaatiota, millainen opiskelija on tulossa harjoitteluun

käytäntö ja koulu puhuvat eri kieltä (käsitteet)

ohjaajille mahdollisuus käydä kuuntelemassa oppitunteja opettajat enemmän mukaan käytäntöön

opetussuunnitelman sisältö
käsitteet

miten koulu toivoisi arviointia annettavan, jotta se olisi yhtenäistä

yhteiset ohjeet

käsitteiden auki purkaminen

yhtenäiset ohjeet mitä voidaan odottaa opiskelijan osaavan mihinkin numeroon

jos aatellaan, että tullaan vaikka kirurgiselle jaksolle, niin pitäis olla semmoset, että mitä voijaan olettaa opiskelijalta kirurgisella jaksolla vaikka numeroon kolme

kun sais silleen, että ohjaajat ois jo etukäteen tiedossa, niin se vois tää opiskelijoista vastaava aina sen opiskelijalle nimetyn ohjaajan kanssa käydä sen, että sinulle on nyt tällöinen opiskelija, tässä vaiheessa, näillä tavoitteilla tulossa

teorian minkä verran teoriaa he on opiskelleet mitä heidän pittää tällä jaksolla sitten oppia

jo ennen kun tämä opiskelija tulee tämän opiskelijoista vastaavan hoitajan kanssa vois tuota käydä semmosia asioita, että mitä näitten opiskelijoitten pittää opetussuunnitelman mukaan osata sitten kun tää jakso on ohi

opettajat osais sanoo aika hyvin, koska opettaja on taas myöskin luku meidän arviointia vuosien ja sitten tuota

siihen ei oo kyllä ollu mahdollisuutta tällöiseen ohjaajien yhteiseen palaveriin, vielä parempi ois jos siinä ois niitten opiskelijoiden opettajat

yksityiskohtaiset ohjeet arvioinnille erikseen jokaiselle harjoittelujaksolle

ohjaajat etukäteen tiedossa, jotta he voivat käydä läpi millainen opiskelija heille on tulossa

ohjaajien olisi hyvä tietää etukäteen minkä verran teoriaa opiskelijat ovat opiskelleet ja mitä heidän tulee oppia

ennen opiskelijan tuloa opetussuunnitelman läpikäyminen, mitä sen mukaan pitäisi osata, kun jakso on ohi

opettajien näkökulma hoitajien antamaan arviointiin

ohjaajien yhteiset palaverit, joissa opettaja mukana

PELKISTETYT ILMAISUT

- yksityiskohtaiset ohjeet arvioinnille erikseen jokaiselle harjoittelujaksolle
- kriteerit eivät yleisluontoisia, vaan ne olisi eritelty riippuen siitä millä jaksolla opiskelija on
- yksityiskohtaiset ohjeet numeroiden antamiseen
- lyhyet, selkeät ohjeet arvioinnin antamisesta
- yhteiset ohjeet
- kirjalliset ohjeet
- yhteiset ohjeet
- selkeät ohjeet arvioinnista
- selkeitä malleja arviointiin
- yhtenäiset ohjeet mitä voidaan odottaa opiskelijan osaavan mihinkin numeroon
- työn ohessa lyhyet koulutukset

ALAKATEGORIAT

yksityiskohtaiset ohjeet arvioinnista

koulutus

YLÄKATEGORIA

koulutusta arviointikriteereistä

YHDISTÄVÄ KATEGORIA

Miten ohjatun harjoittelun arviointia voi kehittää lähiohjaajien mielestä?

